

DELO ŽIVLJENJE

glasilo delovne skupnosti tovarne obutve alpina žiri

LETNIK 16

ŠTEVILKA 12

ZIRI, DECEMBER 1977

Pred časom sem napisal članek s podobnim naslovom. V zapisu sem poskušal na jasen, vsem razumljiv način strniti vsa naša hotenja v zvezi s smerjo in hitorstjo, s katero peljemo našo skupno barko. Takrat sem mislil, da smo si v najpomembnejših stvareh edini. Danes moram ugotoviti, da ob marsikateri stvari pomislim, da nekaterim neke stvari le niso tako jasne kot bi lahko bile in celo morale biti in se upravičeno vprašam, če v takih primerih nekateri naši sodelavci pravzaprav vedo, kaj sploh hočejo? Na kaj merim?

1. Sistematizacija. Dolgo pričakovani akt, ki ste ga v Alpini baje doslej že trikrat »naskakovali«, pa vedno brez uspeha, je v izdelavi tik pred koncem. Ljudje v strokovnih službah se nadpoprečno trudijo, da bi bilo vse vendar dovolj pojasnjeno, vsem razumljivo. O tako pomembnem aktu je vredno razpravljati. Vsi smo si edini, da ga potrebujemo, da bo vsem v veliko korist. Glede na veliko pomembnost in posledičnost na vseh nivojih vas pozivam, da naj v javni razpravi vsakdo da svoje pripombe. Razprava je zaključena. Komisija zbere pripombe in jih upošteva v prečiščenem besedilu. Na vrsti je referendum. Rezultati so porazni! Pa ne, da bi bili ljudje »proti«, kar bi mogoče kdo (celo škodoželjno) pričakoval. Za »proti« se je izjasnilo prav malo naših sodelavcev — med deset in petnajst odstotki, odvisno od oddelka. Tako in celo večje število je bilo pričakovati. Saj vemo, da je v vsaki sredini nekaj ljudi, ki so proti. Je pa tudi nekaj takih, ki se s sistematizacijo preprosto niso strinjali — tisti zaradi tega, ker so se čutili kakorkoli prizani, tisti pa drugi, ki so se s sistematizacijo ne strinjajo zaradi drugih razlogov. Velikokrat se sliši, da se ne strinjajo s sistematizacijo, ker se ne strinjajo s referendumi. Kaj hočejo s tem? Zaradi takega ravnanja nam bi referendum skoraj »padel v vodo«. Človek se resnično vpraša, kaj storiti, če dodamo še to, da je večina tistih, ki so referendum jemali zelo neresno, mladih. Nekateri izmed njih so baje raje kot na referendum šli v slaščičarno! Sramota!

2. Sporazum o »stanovanjih«. Tudi enotno ureditev tega področja smo čakali dolgo in težko. Mnogo je bilo razprav o različnih vprašanjih. Stanovanjska problematika je pereča (za tistega, ki ima nerešeno), zato smo se do skrajnosti potrudili, da bi bila določila sporazuma do vseh enaka, pravična. Rezultati referenduma — skoraj do pike enaki kot pri sistematizaciji. Zakaj? Če smo pri sistematizaciji morda pomislili, da je rezultat slab zaradi nestrinjanja, bojzani pred tem, da bo nekdo nekaj izgubil, to nikakor ne more veljati za »stanovanjski« sporazum. S tem sporazumom vendar vsi samo dobimo. Celotni tisti, ki so gradili pred petnajst in več leti in so bili doslej za kredite »odpisani«, imajo po sporazumu spet možnost za dodatni kredit. Rezultati po, kot rečeno, slabi. Zakaj? Najbrž je odgovor isti kot pri prvem vprašanju.

3. Novi blok. Vsi dobro vemo, kako je bilo z blokovsko gradnjo doslej. Gradilo se je prepočasi, zato je na spisku prosilcev dolga vrsta nerešenih problemov, ki so eden hujši od drugega. Spet smo se angažirali,

kjer se je kdo mogel, in kljub hudim zapetljajem se bo v prihodnjem mesecu nekaj naših sodelavcev selilo v novi blok. Od dvanajstih stanovanj smo tri enosobna odstopili solidarnostnemu skladu (z obljubo, da stanovanja prejmejo naši delavci) eno trosobno stanovanje smo morali odstopiti zdravstvenemu domu za novega zdravnika.

Ali smo v zvezi s stanovanji mogli doseči več? Ali ni ob razpravah na to temo spet na mestu vprašanje: kaj ljudje, ki žolčno diskutirajo o tej problematiki, sploh hočejo? Razen skrajno nesramnih napadov na nekatere člane stanovanjske komisije ni na to komisijo prišel niti en sam predlog, kako kaj rešiti bolje!

4. Norme, OD in delo v plastiki. Dobro vemo, zakaj gre. Delavci so v starih prostorih delali res v nemožnih pogojih in ko je šlo spomladi za izredno prizadevanje slehernega v oddelku (ker je šlo za pridobitev naklonjenosti nekaterih kupcev s solidnimi dobavnimi roki), smo »pogledali skozi prste« pri normah in v plastiki, se je tiste mesece nadpoprečno dobro zasluzilo. Sam sem takrat na oddelčnih sestankih jasno povedal, da bomo s prehodom v novo halo delovne pogoje (in zaslužek) v plastiki sorazmerno z delovnimi pogoji izenačili z drugimi delavci v Alpini. Tako je prav, bi nemara rekel nekdo, ki bi stvar ocenjeval s strani. Pa ni! Tako vsaj menijo nekateri delavci v plastiki. Ti, z razliko od drugih, ki sem jih omenjal v prejšnjih točkah, vedo, kaj bi hoteli. Radi bi imeli po dvesto ali tristo starih jurjev več kot v montaži, pa po možnosti ne preveč napornih. Bo šlo! To sem jim tudi povedal. Toda povedal sem jim tudi, da se ne smemo jalo, da bi delavci v plastiki ne bi bili se bodo »pogledali skozi prste« in vseh. Dva tu ne moremo imeti pogoja.

Za eventualne nejasnosti ali eventualne konflikte je pot poznana. Najprej je tu vodja TOZD, ki je dolžan pojasniti vse nejasnosti ali pomagati. Če z njegovo pomočjo ni mogoče rešiti problema, so še druge instance, ki to lahko pomagajo rešiti. Nikakor pa ni sprejemljiva niti diskusija o tem, češ, bomo pa manj delali ali podobno, saj si s tem sami sebi režemo vejo. S tistimi, ki se v bodoče pri reševanju problemov ne bodo hoteli posluževati poti, ki sodijo v našo ureditev, bomo odločno postopali tako, kot je po zakonu predvideno.

Primerov, kot so ti štirje, ki sem jih zgoraj opisal, bi lahko naštel še veliko. Moram reči, da me to zelo moti. Saj tako vedenje vendar ni pošteno! In kam to pelje! Saj fantje v plastiki vendar morajo vedeti, da je nesprejemljivo, da bodo ob enakem naporu bolje nagajeni kot v montaži, da je pri kritiziranju o stanovanjih le treba upoštevati nekatera dejstva, da je referendum treba jemati resno, da ... Kot jara kača bi lahko začel znova. Mislim pa, da ni prav tako. Vem sicer, da je mnogo lažje problem sprožiti in ga »obdelati« v gostilni, kot z vodjem TOZD ali na DS. Tudi tega se bomo morali privaditi in prepričan sem, da bo tak način dal mnogo boljše rezultate. Menite da ne? Poskusimo!

Martin KOPAC

**Ob Dnevu republike
čestitamo vsem delovnim
ljudem in občanom!**

Poslovni uspeh 9 mesecev

Ugotovili smo uspeh devetmesečnega poslovanja in že se z naglimi koraki približujemo zaključku leta, ko bomo analizirali uspeh celotnega poslovanja, bomo skušali podrobno analizirati vse pokazatelje, ki so med letom kakorkoli vplivali na uspešnost poslovanja. Glede na to se bomo danes prav na kratko seznanili z uspehom, ki smo ga dosegli v prvih devetih mesecih.

TOZD Obutev Zlri, TOZD Plastika, TOZD Obutev Gorenja vas so ustvarili dohodka v višini, ki jim je zadoščal za pokritje pogodbenih in zakonskih obveznosti ter čistega dohodka za pokritje izplačanih osebnih dohodkov, medtem ko je TOZD Plastika ostalo še okrog 35 milij. za sklade. Zaradi novo organiziranih TOZD v letošnjem letu lahko napravimo primerjavo z istim obdobjem preteklega leta samo za vse tri TOZD skupaj. Pri tem smo ugotovili, da je celotni prihodek porastel za 49 %, prav tako pa tudi v precejšnji meri dohodek in čist dohodek.

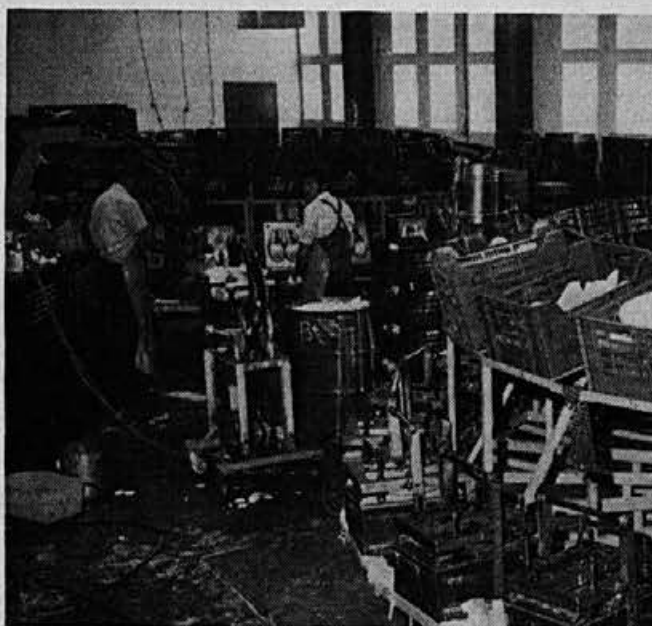
TOZD Prodaja je dosegla za 9 % več celotnega prihodka, za 12 % večji dohodek ter za 11 % več čistega dohodka. Ostanek dohodka za sklade je manjši za 15 %, to pa predvsem zaradi visokega znižanja cen obutve v letošnjem letu. Fizični obseg proizvodnje obutve je porastel za 32 %, v TOZD Plastika pa je porastel fizični obseg pro-

izvodnje za 32 %, za 67 % pa po vrednosti. Zaloge reprodromateriala so porastle za 25 %, zaloge gotovih izdelkov na ravni delovne organizacije pa za 41 %, po vrednosti. Na taka visoka povišanja zalog gotovih izdelkov je med drugim vplival tudi nakup obutve v TOZD Prodaja za sezono jesen—zima. Kljub temu pa bomo morali posvečati zalogam še veliko pozornosti ter jih po možnosti znižati kolikor bo le mogo-

če. Zaloge nam vežejo dodatna obratna sredstva, zato smo vse leto koristili veliko več kratkoročnih kreditov kot v preteklem letu. Tako smo uspeli z vidika financiranja zagotoviti nemoten potek proizvodnje.

Zadnje tromesečje je za našo delovno organizacijo ugodno zato upamo, da bomo poslovno leto zaključili dokaj uspešno.

Ana STRLIČ

Poslovni uspeh je zelo odvisen od dobre organizacije

Kaj si lahko obetamo na ameriškem tržišču?

V drugi polovici oktobra sva s predstavnikom Koteks-Tobusa obiskala naše kupce v ZDA in Kanadi. Nameni obiska so bili:

- obravnava kolekcij in izbiranje napotkov za 1978
- zbrati prednaročila in napovedi v zvezi s prednaročili in naročili
- ugotoviti možnosti na tržišču z ozirom na slabo zimo v zahodnem delu ZDA in Kanadi
- oceniti sedanje poslovne partnerje in možnost spremembe, ki bi omogočile večjo prodajo in uveljavitev imena Alpina v ZDA in Kanadi.

O teh vprašanih smo govorili z g. Scherjem in Riesom v Newarku, z g. Kochom in Jakoberom v Providencu, z g. Riesom, Scherom in Hagenom v Hanovru, s predstavniki RRC v Glens Fallsu, z g. Vodenlichem in Batesom v Racineu, z g. Salzmannom, Cooprom, Kuchom v Montrealu in g. Prosdijem v Torontu.

Kolekcije so bile v glavnem dobro sprejete, zataknilo pa se je pri cenah, ki so pri nas porasle kar za 20 in več odstotkov v primerjavi z lanskim letom. Notranja inflacija in nestabilnost dinar-

ja navzven nas postavlja v nezavidljiv položaj. Slaba zima na srednjem zahodu in zahodu je povzročila velike neprodane zaloge, tako da ni navdušenja za zgodnja naročila. Šele zgodnja zima bi lahko pospešila povpraševanje. Tako statistika kot mnenje kupcev kaže, da vse večji delež najcenejših čevljev, tako v tekaških kot v smučarski obutvi. V Kanadi pokriva firma Tyrol s okrog 300.000 parov tekaške obutve 40 % potrebe tržišča. Pri tej količini je naših samo 16.000 parov, 20.000 iz kooperacije, romunskih 200.000, italijanskih samo od Monaria 100.000, ostali pa so korejski.

Romunski čevlji stanejo približno 70 % naše cene, in to postavljeni v Kanado. Korejski čevlji so še cenejši, a tudi manj kvalitetni od romunskih. Res so naši čevlji kvalitetnejši od romunskih in korejskih, vendar je razlika v ceni prevelika za kupca na drobno.

Tudi v ZDA se je povprečna cena tekaških čevljev pomaknila v enem letu za 7 % navzdol. Tam sedaj po prodani količini še vodi Alpina, saj pokrivamo trenutno okrog 30 % ameriških potreb

po tekaških čevljih. Če bomo hoteli obdržati tak delež še naprej, bomo morali izboljšati kakovost in znižati cene.

V alpskih smučarskih čevljih vodi Nordica, ki si je pridobila s kakovostjo in reklamo tak ugled, da moramo imeti vsi kupci na drobno v zalogi njihove čevlje. Ker si lahko pri boljših čevljih privoščimo prodajo z dobičkom, lahko zavestno znižamo cenejših modele na raven, ki je vsem konkurenčna. Pritisk na tržišče se je zaradi slabe zime tako povečal, da imajo nekatere italijanske firme čevljev v komisijski prodaji.

Znano je, da je Nordica lansko leto izstopila iz zveze s prodajno mrežo Beconta, na njeno mesto pa je prišla firma Dolomite. Proti pričakovanju večine se je njen položaj še okrepil. Lahko sklepamo, da v normalnih pogojih hitra rast prodaje ni mogoča.

Pri taki ponudbi so osnova za povečanje prodaje v prvi vrsti večletne redne dobave lepih in solidnih izdelkov po primerni ceni, poleg tega pa še dobra reklama. Priznati moramo, da smo bili na trgu z alpskimi smučarskimi čevlji vrsto let odsotni, čeprav

je leta 1972 že znašal naš izvoz tovrstnih čevljev 150.000 parov.

Velike trgovske hiše še niso močne v prodaji smučarskih čevljev. Tako bi npr. Sears lahko prodala do 15.000 parov smučarskih in tekaških čevljev pod svojo firmo. S tem pa bi onemogočili prodajo pod našim imenom pri manjših kupcih, ki so veliko bolj vezani na Alpino. To pa prav gotovo ni v interesu Alpine.

Kupci so v glavnem zadovoljni z dobavami, so pa še napake, ki bi jih lahko z nekaj truda odpravili. Vmes so tudi izjemni slučaj, ki kažejo na sabotaže in jih ni mogoče zagovarjati.

Z novim modelom smučarskega čevlja so bili zadovoljni in bo naročen v 3 variantah. Za bodočo kolekcijo se mišljenja razhajajo:

So mišljenja, da je treba iti v izdelavo čevlja po modelu Scott oz. Garmont, drugi so pristaši vlitih notranjih čevljev, tako pri cenah kot pri dražjih čevljih; jasne linije še ni. Vsekakor je sedaj glavni adut v reklami nizka teža (dober oprijem je tako ali tako predpogoj), možnosti prilagoditve nogi in ceni. Da mora čevlj pri vsem tem ustrezati zahtevam mode in okusa, je jasno. Torej zahteve niso majhne.

Kljub hudi konkurenci smo že prejeli nekatera naročila in lahko pričakujemo še nadaljnjo četrtno celotnih naročil za tekaško obutev do novega leta.

Od nas vseh pa je odvisno ali bomo obdržali priborjeno mesto, ali pa ga bomo izgubili.

Janko Zakelj

Kako poteka poizkusna proizvodnja

S poizkusno proizvodnjo za pomlad-poletje 1978 smo v zaključni fazi. Veliko artiklov iz te sezone je že v redni proizvodnji.

Vsak artikel, ki je predviden za redno proizvodnjo, predhodno izdelamo v poizkusni proizvodnji. Predno gre v to proizvodnjo, je treba predpisati posamezne materiale in posamezne sestavne dele čevlja ter predpisati točen tehnološki postopek. V poizkusni proizvodnji delamo po predpisanem tehnološkem postopku, s predpisanimi materiali in na strojih, ki so predvideni za redno proizvodnjo.

Tu se čevlj obdeluje skozi vse delovne operacije, od krojenja, tanjšanja, šivanja gornjih delov, skozi sekalnico, montažo in finiš.

Namen poizkusne proizvodnje je preizkusiti šablone, razna orodja, materiale in druge sestavne dele kot so: gornji deli, notranjki, pete, podplati, opetniki, napetniki, skratka vse sestavne dele čevlja in vse predpisane materiale ter nove postopke. V toku poizkusne proizvodnje je treba odstraniti vse pomanjkljivosti pri izdelavi posameznega artikla in potrditi kvaliteto posameznih

materialov in sestavnih delov čevlja tako, da ne bi prišlo v toku redne proizvodnje do zastoja. V tej proizvodnji tudi analitiki za študij časov določajo in raziskujejo normative časa za vsako delovno operacijo. V poizkusni proizvodnji sodeluje poleg tistih, ki v tej proizvodnji neposredno delajo, še tehnični modelir, tehnolog, analitiki za študij časov, moral pa bi sodelovati tudi vodja posameznih oddelkov.

Problem v tej proizvodnji so pogosti in to največkrat zaradi prekasne dobave posameznih materialov in posameznih sestavnih delov čevlja. Zaradi teh vzrokov večkrat kasnim s poizkusno proizvodnjo, kakor tudi s pravico za redno proizvodnjo.

Janez ŠPIK

Ce bomo sproti dobivali material, bo manj problemov...

Novembrski nokturno

Ura hiti proti jutru. Slišim bitje svojega srca, ki se vriva v glasno tiktakanje cenene ure. Sij cestne razsvetljave beli temo. Mir!

Vsrkavam mir; ta občutek blaženosti se vali kot široka sveta reka po telesu, v katerem ni sledu napeitosti dneva. Mašinerija hitečega stoletja za mene ta hip miruje, da bi z dnem še z večjo silo pognala otroke dobe po spirali želja, ki jih ni videti konca. Nikoli dovolj, nikoli dovolj hitro.

Toda ali je res mir? Nocoj, včeraj in jutri, za vsak trenutek posebej si dopovedujem, da se je stara Evropa umirila, da so se sprostile zlovesče tektonske sile njene notranjosti in da je končno izbruhana lava zla.

Varam se. Ko so v tiho novembrsko jutro odmevali zvoki žalne koračnice v spomin herojem Galicije, Doberdoba, Soče, so se — duševne pokveke prerivale mimo neme množice. Bodo postali za trenutek pred rjavimi kvadri, iz katerih zro velike oči strahu in upanja? Ne! Ne marmor dedov, ne kovina sinov, mož, bratov, sosedov jih ne ustavi. Vkllesana imena niso njihova imena, njihovo je življenje in zanj bodo vedno sposobni ubiti. Zato miru ni. So le krajši ali daljši predali, v katerih iz spomina upamo, da bomo jutrišnji dan preživeli.

Svetovni sever se rojeva pri obloženih mizi, ki se šibi pod sadovi dela juga, sit ne razume lačnega in gospodar ne hlapca. Mar nismo bili mi za velike sode vedno narod hlapcev. In ko so menili, da nam lahko vzamejo še poslednje kar je samo naše — jezik, podedovano zemljo, lastna imena — smo vstali. Žiri naj ostanejo Žiri in ne Sairach, Jadran — Jadran in ne Adriatisches Meer.

Ko človeku strgajo zadnjo tančico individualnosti, se zave svojih korenin. Dražgoše, Kočevski rog, Pugled, Črnomelj, Bihač, Jajce... so le postaje na križevem potu narodovega vstajenja.

Broz, dr. Ribar, fizik Savić, Pijade, Čolaković, znani in neznani aktivisti širom uporne Jugoslavije stopajo na pozornico zgodovine, da bi po dve leti in pol trajajoči borbi povedali svetu, da so narodi Jugoslavije trdno odločeni zgraditi novo, na temelju bratstva in enotnosti temelječo državo. Pet sklepov iz dotlej nepoznanega bosanskega Jajca je jasnih: poti nazaj ni!

Veliko bo še preteklo krvi od Triglava do Devdlije; preko podolgovate Jugoslavije bodo načrtovalci

Smu pred važno odločitvijo...

povojnega sveta, za okroglimi ali oglatimi mizami, vlačili raznobarvne črte. Fifty-fifty; 2:3, vsakemu nekaj. Krčmarili bodo brez krčmarja; lačnemu narodu še dolgo ne bodo odvrgli odvečnih konzerv, njegovi vojski ne poslali prepotrebnega orožja.

Kolo zgodovine se ne da zaobrniti. Veliki Fausti morajo priznati, da zgodovino pišejo razredi in narodi.

Tišina. Pred očmi mi plapolajo v Jajcu zlate bakle. Doklej?, me vpraša zlodej. Za vedno!, odgovorim.

Dovolj razmišljanja. Skozi priprto okno prinaša megla jutro. Borba za več miru, za več svobode, za osebno srečo, se ponovno začne. Vi, Palestinci, Čilenci, Baski, preganjeni z vseh meridianov, ne za-merite, da sem sanjal v mehki dišeči postelji.

Viktor ŽAKELJ

10. oktober - Dan jugoslovanskih kovinarjev

10. oktobra 1910 se je mladi kovinarski delavski Josip Broz včlanil v Zvezo kovinarskih delavcev Hrvaške in Slovenije.

Jugoslovanski kovinarji so z veseljem in ponosom izrazili željo, da se ta dan proglasi za njihov praznik, da s tem izkažejo globoko spoštovanje osebnosti, življenju in delu tov. Tita, ki je vitkano v zgodovinske zmage delavskega razreda in samoupravne, neuvrščene socialistične Jugoslavije.

Čestitamo našim sodelavcem kovinarjem!

Uredništvo

Rezultati referenduma za

1. Samoupravni sporazum o organizaciji in sistemizaciji — po voliščih

	št. 1	št. 2	št. 3	št. 4	št. 5	št. 6	št. 7
— Stev. volivcev po volilnem imeniku	288	299	336	87	177	366	126
— Oddano veljavnih glas.	229	251	264	74	135	339	100
— Oddano neveljavnih glas.	14	17	31	1	13	12	11
— Skupaj oddano glas.	243	268	294	75	148	351	111
— GLASOVALO »ZA«	190	223	205	70	101	328	86
— GLASOVALO »PROTI«	39	28	58	4	34	11	14

2. Samoupravni sporazum o načinu in postopkih za pridobitev stanovanjske pravice ter dodelitev posojila za gradnjo in nakup stanovanj — po voliščih

	št. 1	št. 2	št. 3	št. 4	št. 5	št. 6	št. 7
— Stev. volivcev po volilnem imeniku	288	299	336	87	177	366	126
— Oddano veljavnih glas.	230	241	258	72	138	326	100
— Oddano neveljavnih glas.	13	27	36	3	10	25	11
— Skupaj oddano glas.	243	268	294	75	148	351	111
— GLASOVALO »ZA«	208	219	212	68	109	315	83
— GLASOVALO »PROTI«	22	22	46	4	29	11	17

Ad 1. Rezultati referenduma po TOZD-lh

	GLASOVALO »ZA«	GLASOVALO »PROTI«
— TOZD Obutev Žiri	498 (68,94 %)	90
— TOZD Plastika Žiri	86 (68,25 %)	14
— TOZD Obutev Gorenja vas	101 (57,06 %)	34
— TOZD Prodaja	328 (90,11 %)	11
— DSSS	190 (65,97 %)	39

Ad 2

	GLASOVALO »ZA«	GLASOVALO »PROTI«
— TOZD Obutev Žiri	499 (69,11 %)	72
— TOZD Plastika Žiri	83 (65,87 %)	17
— TOZD Obutev Gorenja vas	109 (61,58 %)	29
— TOZD Prodaja	315 (86,36 %)	11
— DSSS	208 (72,22 %)	22

V skladu s statuti TOZD in Zakonom o združenem delu je bil referendum uspešen, s tem, da se bo moral Samoupravni sporazum o organizaciji in sistemizaciji v 18. členu uskladiti z določili Statuta DO in Zakonom o združenem delu.

Naše največje tržišče — Sovjetska zveza — pod vprašanjem

Sovjetsko tržišče postaja za nas iz leta v leto trši oreh. Kot vsako leto je tudi letos potekalo vse normalno, od priprave kolekcije, preko izbora modelov v Beogradu, ko nas je obiskala njihova delegacija, do definitivnega izbora modelov in orientacijskih naročil po artiklih v Moskvi.

Pri cenah pa se je močno zataknilo. Naša in njihova stališča so bila tako daleč druga od drugega, da smo bili prisiljeni razgovore prekiniti.

Sovjetska zveza je za nas, kot tudi za celotno usnjarsko-predelovalno industrijo pri nas, gotovo največji kupec, vendar tudi vedno zahtevnejši. Glede na tako obsežno tržišče kot je Sovjetska zveza se nam nudi do kakor lepe serije po posameznih modelih, kar je za proizvodnjo vsekakor pozitivno, istočasno pa so zahteve kupca iz leta v leto večje, cene pa relativno nižje.

Tudi njihova domača industrija se nenehno razvija kvantitativno in kvalitativno. Z rastjo življenjskega standarda, predvsem mestni prebivalci že iščejo fino modno obutev, obutev, ki je dejansko na evropskem nivoju po modi in kvaliteti.

Proizvodnji tovrstne obutev sami še niso kos, zato so zelo zainteresirani za uvoz določenih količin, ki zanje v skupni potrošnji sicer ne predstavljajo veliko, za našo industrijo pa so dokaj pomembne. Prav zaradi vedno zahtevnejših kolekcij pa imamo iz leta v leto večje težave pri doseganju ekonomskih cen.

Vemo, da morajo biti modni, kvalitetni čevlji, izdelani iz prvovrstnih kvalitetnih materialov, kar je tudi njim razumljivo, saj nam postavljajo najstrožje kriterije od vseh naših kupcev. Ni jim pa razumljivo, da so takšni materiali tudi dejansko veliko dražji, da je takšna obutev bolj zahtevna v proizvodnji, da zahteva več pozornosti in seveda več vloženega časa, kar nam vse skupaj narekuje zahteve po precejšnjem povečanju cen, če hočemo rentabilno poslovati. Lepo in glasno so nam povedali, da trgujejo svobodno in po svetovnih cenah, kar pomeni: kupili bomo tam, kjer bodo enakovredno obutev dobili ceneje. Sedaj pa se moramo vprašati: »Zakaj bi lahko dobili enakovredno obutev ceneje in kje?« Ker vzhodne države ne dosegajo kvalitativnega nivoja njihovih zahtev torej ta možnost odpade. Obutev jim lahko dobavijo visoko razvite zahodno-evropske države, kjer so plače delavcev precej višje od naših.

To nam narekuje razmišljati o naših problemih, ki nam v končni kalkulaciji pogosto previsoke cene. Naši usnjari plačujejo surove

kože na domačem tržišču po višjih cenah kot pa njihovi zapadni konkurenti. Če so kože iz uvoza, so obremenjene poleg nakupne cene še z dokaj visokimi carinskimi in vzporednimi dajatvami, ker bistveno poveča ceno usnja, brez obzira na poreklo surovih kož. Kot drugi pomemben element, ki nam zmanjšuje rentabilnost teh poslov, je disparitetni obračunski dolar pri blagovni menjavi za vzhodne države. Poleg že naštetega pa v Jugoslaviji prav gotovo tudi ne slavimo vsaj v poprečju ne, kot dobro organizirani proizvajalci, ki dosegajo visoko produktivnost z minimalnimi proizvodnimi in režijskimi stroški. Za Alpino je še posebej značilno, da smo v večini primerov kar na najvišjem nivoju cen med vsemi proizvajalci obutev v Jugoslaviji. Vzrok temu je, da večina tovarn posluje z manjšimi stroški, da so mogoče bolj specializirane za posamezne vrste obutev in da dosegajo nekatere tudi višjo produktivnost. Iz vsega navedenega so naše naloge v bodoče jasne, če hočemo ostati izvoznik v Sovjetsko zvezo. Te naloge niso lahke. Doseči bi bilo treba vsaj za zahtevnejšo fino obutev, po eni ali drugi plati boljše ceno kot za kla-

sično obutev, nekoliko več razumevanja naše družbe za višino obračunskega dolarja pri vzhodnem izvozu in ne nazadnje, znotraj vsake OZD z vsemi močnimi oprijemi zvišati produktivnost, seveda ne na račun kvalitete, temveč z boljšo organizacijo in več

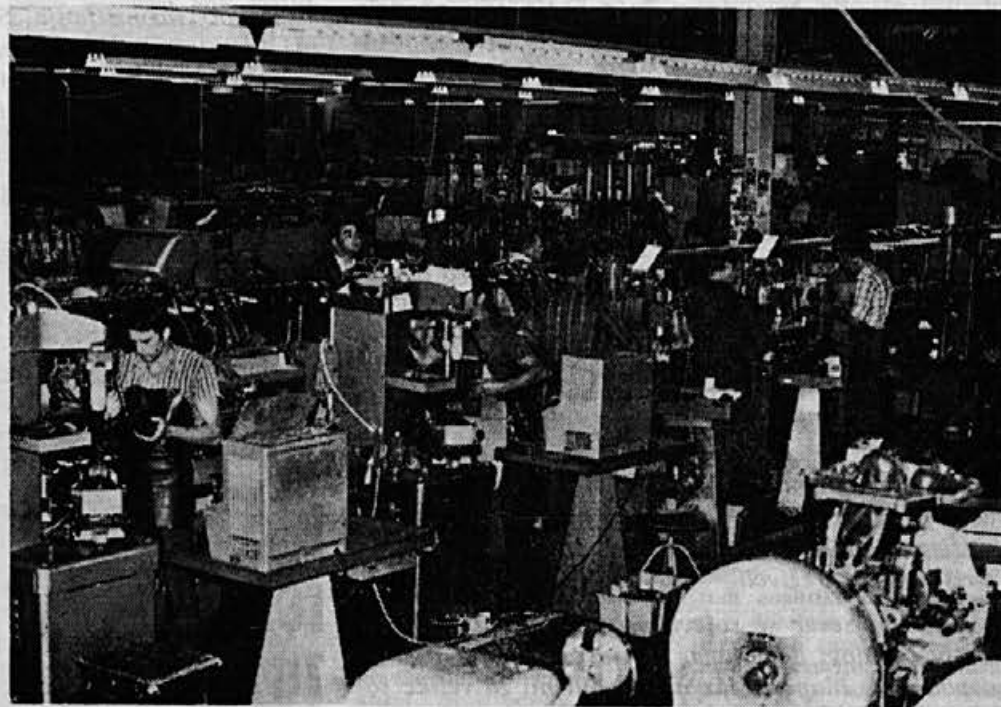
jo intenzivnostjo vsakega posameznika, naj si bo v proizvodnji ali režiji in seveda na drugi strani, zmanjšati stroške poslovanja — režijske stroške.

Ce bomo to uspeli, bomo tudi v bodoče ostali resni konkurenti na tem največjem tržišču, ki nam omogoča velike serije in količine, v nasprotnem primeru pa lahko računamo le z naročili, pri katerih se ne bomo mogli vključiti v cene ali pa proizvajati z izgubo.

Upamo, da se bodo razgovori o cenah nadaljevali še ta mesec, vendar jih ne pričakujemo s posebnim optimizmom o bistveno boljših rezultatih, kot smo jih dosegli v oktobru.

Ob seštevku vseh sprememb, ki jih do začetka razgovorov še pričakujemo in naj bi nam olajšale stanje, upamo, da bomo vsaj nujno potrebne količine za našo proizvodnjo zaključili.

Anton KLEMENČIČ

Od vseh nas je odvisen uspeh na tržišču

Nekaj o industrijski lastnini

V sklop takolimenovane industrijske lastnine spada varstvo izuma, z podelitvijo patentov uporabni modeli, industrijski vzorci, blagovne in storitvene znamke, trgovsko ime (firma), varstvo porekla blaga kot tudi zatiranje nelojalne konkurence.

Izumiteljstvo je v tesni povezavi z znanostjo dobilo v zadnjih 30 letih z novo kvalitativno znanstveno in tehnološko revolucijo, katere eden od pomembnih dejavnikov je ne le vseobsežni tehnološki razvoj, temveč obenem tudi tempo, naglica tega razvoja. Zavedati se moramo, da je tehnični razvoj postal sestavni del proizvodnje.

Najznačilnejša prvina izumiteljstva je v tem, da je povezan tehnološki razvoj ustvaril novo obliko družbenega bogastva, ki obstoji v pretežni meri v materializaciji intelektualnih pri razvoju proizvodnih sredstev in ustvarjanju novih — še nezanih — vrst blaga in storitev. Tu je tudi zelo pomemben faktor obvladovanje trga, za kar pa je nujno potrebno ostra individualizacija blaga in storitev (blagovne in storitvene znamke), ki omogočajo potrošnikom, da jih razpoznavajo.

Po vsem navedenem nas ne more začuditi, da je stopnja

razvitosti posamezne države v direktnem sorazmerju s številom domačih patentov in zlasti blagovnih in storitvenih znamk ne toliko v njihovem absolutnem številu, kolikor v številu patentov na en milijon prebivalcev letno. V razvitih državah je spodnja meja okoli 300 prijavljenih izumov letno. In dosega svojo najvišjo raven v Švici z okrog 1000 prijav na milijon prebivalcev, kar je obenem zanesljiv pokazatelj, da je danes prav ta država na prvem mestu na svetu po bruto nacionalnem dohodku na prebivalca.

Vendar ne bi bilo niti družbenega niti individualnega bogastva, če ni pravno zavarovano.

Gospodarsko vsebino in funkcijo posameznih pravic industrijske lastnine ima svoje pravno potrdilo v nekaterih zakonodajah, v pravici izključnega gospodarstva izkoriščanja zato se pravno zavarovanje preko gospodarske zveze ne daje.

Industrijska lastnina je temelj, da se sodobno bogastvo pretežno in sproti ustvarja z materializacijo izumov v proizvodni sredstva in blaga, ki vdira na trg po svojo lastno subjektivizacijo v obliki enega od razlikovalnih znakov, postal ne samo organski

del vsakodnevnega gospodarskega življenja, temveč obenem področje brez katerega si sodobne ekonomske teorije in prakse ne moremo več zamisliti.

Pravice industrijske lastnine so same postale predmet gospodarske cirkulacije v obliki nakupa in prodaje patentov in zlasti v obliki pogodbenih licenc iz patentov, blagovnih in storitvenih znamk ter vzorcev in modelov.

Glede na velik pomen industrijske lastnine v svetu bi upravičeno pričakovali, da tudi pri nas temu posvečamo veliko pozornost, vendar zadnji podatki kažejo, da temu ni tako. Če si konkretno ogledamo kaj smo do danes storili v Alpini.

Izumi in zahteva njihovega varstva s patenti. V preteklem letu nismo imeli niti ene novosti rešitve tehničnega problema, da bi lahko zahtevali patentno varstvo. Trenutno smo vložili zahtevo za izdajo patenta izdelave tekaških smučarskih čevljev z nabrizganimi podplatmi z visokim robom. Vendar kot vse kaže ni to samo naša ideja tako, da bomo lahko zahtevali varstvo le pri nas in na vzhodu medtem, ko si bo zahodni trg zavaroval drugi.

Na področju blagovnih znamk smo še vedno v pri-

merjavi z drugimi premalo storili. Trenutno imamo registrirane 4 blagovne znamke v enajstih državah. Vidimo, da je to pri trenutni konkurenci na trgu veliko premalo, zato bi v bodoče temu primeru morali posvetiti veliko pozornosti, kajti lastna subjektivizacija in individualizacija blaga je danes vreden ekonomski faktor.

Kljub temu, da smo delovna organizacija, kjer so velike možnosti ustvarjanja novih modelov (model je telo, ki prikazuje industrijski ali obrtni izdelek ali se da na njem uporabiti ter je zavarovan po določbah zakona) z lastno službo za modeliranje nismo v preteklem letu zasledili enega svojega primera, ki bi ga lahko pravno zavarovali in s tem pridobili izključno pravico izkoriščanja. Žal kot kaže nismo sposobni narediti lastnega vzorca, če pa se ga mogoče že naredi, zakaj ga za majhne denarje podarjamo tujim kupcem in jim s tem omogočamo ekonomski učinek na naš račun ne pa da bi ga zavarovali. Model je nov, če se po svojih zunanjih znamenjih bistveno loči od tistih, ki so znani in od tistih, ki so zavarovani kot modeli, ter se nanašajo na isto ali podobno vrsto predmetov. To pomeni,

Žagamo si vejo...

Letos smo bili v naši delovni organizaciji večkrat pričča raznim razpravam na temo, zakaj prihaja do problema s kvaliteto, gledano v najkrajšem smislu, kdo je kriv za posamezne napake in podobno. Nekaj od ten zadev se je končalo tudi na komisiji za ugotavljanje kršitev delovnih obveznosti. Vsem razpravam o tovrstnih vprašanjih pa je skupno to, da običajno problematika že v teku razprave zbledi ali zvoženi in zato rezultat take razprave navadno ni tak, da bi v prihodnje preprečili nastanek istih ali podobnih težav. Nekajkrat je bilo celo ugotovljeno, da problemi sicer so, vendar da niso tako pereči, in da bi bilo pravzaprav potrebno »pomiriti« tiste, ki na take probleme pokažejo...

Nekajkrat smo bili priča tudi »obračunavanju« med proizvodnjo obutve in proizvodnjo plastike, prerokanju glede tega, kdo je boljši in podobno.

Ker sem prepričan in lahko z argumenti dokazem, da so vsem razpravam, ki so omenjene v prvih dveh odstavih, večkrat botrovala številna do temeljev zgrešena pojmovanja, in da je večina tistih, ki so pri tem sodelovali, »videlo samo drevesa, gozda pa ne«, želim v tem sestavku podati nekoliko bolj celovit pregled nad tem, kaj pravzaprav delamo.

Ni potrebno poudarjati, da je danes borba za tržišče iz-

redno huda, hujša kot kdajkoli prej. Konkurenca za prodajo modne obutve na domačem trgu je ogromna, saj je v Jugoslaviji 10 in več milijonov parov hiperprodukcije te obutve. O konkurenci na svetovnem trgu pri lahki obutvi sploh ne bi izgubljal besed, saj vemo, kako težko je s prodajo na zahodnem tržišču, pa tudi vzhod je čedalje manj zanimiv. Pri športni obutvi bijemo težko bitko z Italijani, ki imajo 80 % proizvodnje tovrstne obutve in so cenejši od nas. Tudi kapacitete (zmogljivosti) za proizvodnjo PU podplatov so v Jugoslaviji že precej večje od potreb, nekaterim proizvajalcem prav v tem času več strojev stoji, zato je izredno pomembna cena, kvaliteta in dobavni roki.

V takih razmerah je potrebno nedvomno potem, ko so naročila v hiši, storiti vse, da izdelke izdelamo kvalitetno in v roku. Glede na situacijo prav gotovo ne gre za pravi priložnosti ali razmetavati denarja. Vendar pa na žalost večkrat ugotavljam, da počnemo prav to. Ne bi želel pogrevati starih grehov, ker sem bil že ostro in dovolj kritiziran, češ da stalno »povzročam nesoglasja«. Kljub temu ne morem mimo tega, da ne bi samo naštel nekaj najbolj grobih napak oziroma »razmetavanj denarja«, ki so se dogodila v letošnjem letu:

1. Uporaba nekvalitetnega polietilena za smučarske čevlje za Heierlinga. Da je kupec prevzel smučarske čevlje z vgrajenim nekvalitetnim polietilenom, smo morali pristati na storno 1500 parov modela CANAM in 1500 parov modela LOTUS. Model CANAM bo na domačem trgu sedaj prodan, modela LOTUS pa zaradi visoke cene ne bomo uspeli v celoti razprodati. Izračunajte si, koliko je 1500 parov krat 1.200.—din.

2. Ogromne težave s kvaliteto pri proizvodnji 23. skupine (grupe) salonk in 33. sku-

pine sandal za sezono pomlad—poletje 1977. Te skupine so bile najslabše prodajne in so ostale za zalogi velike količine.

3. Se sveže težave v zvezi z izdelavo ženskih škornjev v kombinaciji naravnega in umetnega materiala. Artikel 7174 ne gre v prodajo in bo treba verjetno znižati ceno. Številke raje ne navajam, ker so velike.

4. Za eno skupino salonk in eno skupino sandal je bil za sezono pomlad—poletje 1978 predpisan »poliv finiše«. Že danes vemo, da tega finiše ne bomo dobro napravili. Za druge tovarne, npr. Planika, Leda, Košana, Solid itd. to lahko napravijo, Alpina pa nikakor ne more.

5. Veliko truda smo vložili, da smo pridobili nekaj večjih stalnih kupcev PU podplatov. Zato smo tudi imeli letos kapacitete PU podplatov zasedene medtem ko so nekatera druga podjetja stala. V zadnjem času so velike težave in reklamacije pri izdobjah PU podplatov za »Gazelo« Skopje. Smo na najboljši poti, da izgubimo kupca.

6. Tudi pri dobavah PU podplatov za »Košana« Vranje imamo v tem času večjo reklamacijo.

Teh šest primerov sem navedel samo za primer, ni pa s tem izčrpan seznam pomanjkljivosti. Vendar ti primeri zadostujejo. Sedaj pa pogledimo, kako se obnašamo takrat, ko naj bi reševali te težave.

Zadeva z ženskimi škornji je npr. prišla na komisijo delavske kontrole. Dokler je bila razprava splošna in brez imen, so odgovorni točno vedeli, kje je bila storjena napaka. Ko pa bi bilo potrebno povedati ime in priimek tistega, ki je zadolžen za delo, kjer je bila napaka storjena, bi si odgovorni vodilni in vodstveni ljudje raje dali vrtati koleno, kot da bi pokazali na krivca.

Ali drug primer; ko smo reševali probleme okrog kakovosti PU podplatov, smo v končni fazi prišli do zaključka, da je glavni problem to, ker v plastiki vključno z vod-

jem TOZD-a nihče nima nobene prave avtoritete in komande. Ali z drugimi besedami, problem je v tem, ker nikomur nihče nič ne more.

Sedaj pa pogledimo zadevo takole: vsak od problemov, ki so bili omenjeni, stane Alpino težke milione, pri tem pa je prav vseeno, za katero TOZD gre. Ali se je zavedal tega tisti, ki je na delavski kontroli sicer moral vedeti, kdo je zakrivil problem neusklajenosti nians odtenkov barv pri škornjih, pa ni povedal imena in priimka? Ali so odgovorni ljudje imeli pravico molčati pri tem vprašanju? Ali so se zavedali teh težkih milijonov delavci v plastiki, ko so govorili o tem, da bodo pač »manj delali«? In tako dalje.

Ko take probleme rešujemo, vidimo drevesa, ne vidimo pa gozda. Vidimo samo to, da se bo Peter zameril Pavletu ali Janezu, če bo povedal, da je Pavle ali Janez za nekaj odgovoren. Delavec

v plastiki vidi samo to, da bo s pritiskom morda izsilil ohlapno normo in s tem za mesec ali dva boljšo plačo, ne vidi pa tega, da bo čez pol leta lahko ostal brez dela, na cesti kot temu pravimo.

Tudi ti dragi bralec, lahko izbiraš, ali boš videl drevo, ali pa cel gozd. V primeru tega sestavka sem drevo jaz in lahko me obsodiš, da ponovno »rovarim«, da »povzročam nesporazume«. Če pa želiš videti gozd, potem boš iz teh dejstev lahko razbral, da je zaradi takih težav in napak na koncu koncev oškodovana Alpina in z njo mi vsi in da nam take stvari onemogočajo bolj uspešno poslovanje. S takimi napakami si žagamo vejo, na kateri stojimo.

Namen tega sestavka je, da se v nas vseh zbudi vest, da se zavemo svojih odgovornosti in da začnemo vsi skupaj bolj delati odgovorno.

Tomaž KOŠIR

Način dela in problemi delegacije združenega dela

Pred dobrimi tremi in pol leti so bili izvoljeni prvi delegati v zbor Občinske skupščine. To so: zbor krajevnih skupnosti, zbor združenega dela in družbenopolitični zbor. V naši DO je bila izvoljena 34-članska delegacija združenega dela.

Od teh delegatov na vsako sejo skupščine občine delegiramo tri delegate, ki zastopajo stališča delegacije. Sklicevanje sej delegacije je zelo kočljivo vprašanje, ker je večina delegatov obremenjena še z drugimi obveznostmi. Nekateri so tudi po svoji službeni dolžnosti večkrat odsotni, in podobno. V velikih primerih je problem sklepčnosti seje. Nekaj pa je seveda tudi takih, ki imajo slab odnos in odgovornost do volilcev, ki so jim zaupali, da jih zastopajo. V manj kot dveh letih se je že tudi

delegacija precej okrnila, od skupnega števila delegatov so kar štirje zapustili Alpino.

Nekateri so bili premeščeni na druga delovna mesta iz proizvodnje v skupne službe, tako, da sestav delegacije ni več tak, kakor je bil na začetku.

Naša delegacija je imela od izvolitve pa do danes 28 rednih sej in dve izredni. Udeležba na sejah, kakor sem že prej omenil, je bolj pičila, kajti če bi na sejah sodelovali vsi delegati, bi bile verjetno bolj kvalitetne. Na sejah obravnavamo material, ki je pripravljen za sejo skupščine občine. Na seje vabimo tudi delavce strokovnih služb, da dajo obrazložitve gradiva, ki sodi v njihovo področje. Delegacija združenega dela je imela 15 pripomb in jih je posredovala občinski skupščini, nekaj jih je bilo upoštevanih, vse seveda ne, kar je tudi razumljivo. Res je, da je to šele začetek delegatskega sistema in zato ne teče vse gladko. Veliko gradiva ostane neobdelanega, kar zmanjka časa, včasih pa je tudi nezanimiv, suhoparen in preobširen. Mislim pa, da tudi mi delegati nismo še dobro vpeljeni v nov sistem in da je še vedno premalo povezave z neposrednimi proizvajalci in družbenopolitičnimi organizacijami.

Zavedati se moramo, da je to šele prvo mandatno obdobje, da mnogi na začetku niso vedeli kako bi delali. Sistem bo potrebno še razvijati in izpopolnjevati.

Kljub mnogim težavam in neznanju pa vendar mislim, da ima delegatski sistem le prihodnost, kajti prvi delegati so zaorali in ledino. Delo je treba nadaljevati in prilagajati novim razmeram in tako še bolj smelo graditi naš samoupravni družbeni sistem.

Stanko Mrliak

da model ne sme biti znan niti doma niti v tujini. Zahiteva se torej popolna originalnost brez katere ni mogoče pridobiti varstva. Mislim, da se stvari v zadnjem času le premikajo. V mesecu oktobru je bila imenovana komisija za inovacije, ki se je sestala in je pripravila predlog osnutka samoupravnega sporazuma o izumih, tehničnih izboljšavah in koristnih predlogih in ga predložila delavskemu svetu s priporočilom, da naj da v javno razpravo.

Komisija je bila mnenja, da je potrebno vsak prijavitelj izum in tehnično izboljšavo čimprej obravnavati in se dogovoriti o morebitni zahtevi za izdajo patenta in pa določiti pravično odškodnino izumitelju, ki naj bo v skladu s samoupravnim sporazumom. Delavce je nujno stimulirati k čimvečji inovatorski dejavnosti s ustreznimi priznanji in nagradami. Zavedati se moramo, da le tehnologija, blagovne znamke, vzorci in modeli doma ustvarjeni imajo za delovno organizacijo največjo tržno vrednost, kajti vsak del uvožene industrijske lastnine pomeni za tujca — prodajalca že nekaj starega splošno znanega.

Daniel VEHAR

Ob kvalitetni proizvodnji — še niz drugih del

razgovor za urednikovo mizo — razgovor za ured

ZA UREDNIKOVO MIZO na temo **O UREDITVI NEKATERIH PERECIH IN URBANISTIČNIH VPRAŠANJ V ŽIREH:** Ureditev centra, cestišča, spoštovanje industrijske cone, ureditev dohoda na pokopališče.

V razgovoru so sodelovali: Viktor ŽAKELJ — član sveta KS Žiri, Viktor MAČEK — predsednik sveta KS Žiri, Mana Vebler-Grum, načelnica oddelka za urbanizem, Slavko KAVČIČ — požarni inšpektor, Esad BILJALI — predsednik Turističnega društva, Ilija MALIČ — inšpektor za ceste, Ida OBLAK — krajkana. Razgovor sta vodila Neško PODOBNIK in Vladimir PIVK. Zapise je pripravila Anaška KAVČIČ.

1. Prosim vas, da v nekaj stavkih prikazete načrte krajevne skupnosti v zvezi z naštetimi štirimi vprašanji in opišete problematiko, ki v zvezi s tem nastaja?

Viktor ŽAKELJ:

Ta problematika se razpenja že skozi daljši čas. Gre za ureditev vodovoda, kanalizacije, centra, dohoda na pokopališča, adaptacijo Partizana, nadaljnjo izgradnjo šolskih prostorov. Vsa ta vprašanja so med seboj povezana. Tu je velik problem in vedno, ko se lotimo enega, se dotaknemo še drugega in ta problematika se pokaže v vsej širini.

Prvi tak problem je urbanistični plan za vse tri plani, ki iz tega izhajajo.

Stvar se je zaostrila v tem letu zato, ker smo se odločili uvesti nekoliko več reda (določili smo industrijsko cono, za kmetijska zemljišča, zazidalne površine za blokovno in individualno gradnjo). Tudi v Žireh so bili ti urbanistični načrti že predvideni in izdelani. Stvar pa je prišla tako daleč, da sedaj ugotavljamo, da ta dokumentacija ni primerna za rešitev trenutnih problemov in je bilo za to potrebno Žiri urediti urbanistično v celoti, posebno še center. Da je to potrebno, je tu tudi zakon, ki zahteva, da je treba stvar rešiti plansko in načrtno.

To pogojuje stik z Ljubljanskim urbanističnim zavodom, da se začne s planiranjem predvidenih objektov. Globalna usmeritev je že rešena in bo rezervirano zemljišče za industrijsko cono, obrt, stanovanjsko gradnjo itd.

Center naj bi se raztezal med Račevo in banko, od parkirišča proti Račevo in proti Novi vasi ter preko Jezernice. To je potrebno zato, ker je nujna izgradnja pošte, ki postavlja svoje zahteve glede obsežnosti, na drugi strani tečejo pogovori o izgradnji ABC trgovine in ostalih objektov. Pri KS je oblikovan poseben odbor, ki se ukvarja z razvrstitvijo objektov v okviru načrta. Na eni strani je KS dolžna zagotoviti te načrte in jih tudi sfincancirati, na drugi strani pa zainteresirati podjetje PTT in ABC, da bi te stvari tudi podprli in investirali. Načrt centra je že narejen in predstavlja kolikor mogoče dobro rešitev.

— Kanalizacija: To je potrebno čimprej urediti (vsaj primarna vodna čistila in naprave), če želimo dobiti gradbeno dovoljenje za gradnjo

stanovanjskih prostorov. Hkrati so tudi delovne organizacije dolžne, da odplake čistijo.

— Ceste: Znano je, da bodo pričeli z urejanjem uranske ceste od Gorenje vasi do Škofje Loke, obudili cesto Gorenja vas — Trebija, za cesto Žiri — Trebija še ne bo prišla na vrsto, ker bo zahtevala temeljite posege in je vprašanje če bo lahko šla po isti trasi. Republiška cestna skupnost je že ustregla pretežni večini želja. V samem kraju pa je bilo v ceste vloženo veliko denarja in je to zaenkrat precej velik zalogaj, tako za KS kot za krajanje. Urediti pa bo potrebno še prostor in cesto okrog šole in na Polje, kjer pa bo potrebno še prej narediti ostale stvari (kanalizacija, telefon itd.). Problem, ki ga KS skuša reševati je tudi most na Ledinici. Vsi veste v kakšnem stanju je in da so krajanje ob večjih nalivih odrezani in hodijo na delo daleč naokrog.

Tu pa bo potrebno precej del, ureditev same poti, terena) vsa pripravljala dela bodo stala precej milijonov, sam most pa po prvih podatkih okrog 500 milj. To pa je ogromna investicija in krajevna skupnost tega ne bi zmogla, tudi če ne bi imela nobenih drugih obveznosti. Sedaj kraj dobiva mestni značaj, infrastruktura pa je v zelo neurejenem stanju.

— Dostop na pokopališče: Narejeni so bili načrti za mrliško večico. V bližini pa je Mizarstvo in zaščiteni kmetiji od Župana in Potočnika, vmes pa zelo malo prostora.

V prvi fazi bo treba določiti lokacijo, potem pa se bo potrebno domeniti, kje naj bi potekala cesta.

Z urbanističnim planiranjem se stvar postavlja drugače. Vemo, kaj bi radi, vendar za sedaj še nič določene. Prvi problem pri tem je urbanistična dokumentacija, drugi problem je, da tu že obstajajo določeni objekti in da je treba dobiti tudi soglasje lastnikov, kar pa ni lahko. Tretji problem pa je velika investicija in je zato potrebno dobiti ponudnike izven kraja, ker v kraju sredstev ni dovolj. Obremenitev krajevne skupnosti je vedno večja, KS ima vedno večje pristojnosti; vse se mora reševati v okviru kraja, viri financiranja pa so še klasični. Sredstev imamo, kolikor si jih zagotovimo s samopripekvi, pomagati si bomo morali tudi na druge načine, npr. s krediti.

Ideja industrijske cone je zelo dobra in edina prava pot.

Preselitev Mizarskega podjetja v to cono bi veljala okrog 2 milijardi, to pa je celotni brutoprodukt take delovne organizacije. Celotno žirovsko gospodarstvo bo moralo graditi neko centralno ogrevanje, tega pa nobena delovna organizacija ne bo zmogla sama, prav tako kanalizacijo s čistilno napravo bomo morali graditi skupaj; prav tako urejevati prehrano delavcev itd. Če pa to gledaš na daljši čas, te skupne stvari odtehtajo vloženo, vendar same delovne organizacije temu ne bodo kos, enostavno, zaradi premajhne akumulativnosti. Da pa bi v tem primeru dobili podporo od zunaj, pa mislim da zelo težko, ker primer Kladivarja — kolikor hvale vreden — je zelo redek.

Viktor MAČEK:

Naj konkretiziram: Glede gradnje pri Mizarskem podjetju je nastal problem s strani občanov, ker je tu vodovod in to je tisto, kar je trenutno vroče in aktualno.

Zmenili smo se tudi to, da nobeno podjetje ne bo investiralo, ker bomo gradili v novi industrijski coni po določenem programu, kjer se bo razvijala industrija. Mnenja sem, da je ta dogovor kršen. Breme preselitve je tako padlo na Kmetijsko za drugo, s tem smo se že skoraj sprijaznili.

Infrastruktura, ki jo je potrebno zgraditi na tem področju, je prav gotovo 5-kratna cena obstoječega objekta, ki na bi se preselil. Tudi v primeru skupne gradnje, bi bili to ogromni stroški.

Narejen je bil tudi investicijski program in postavlja se vprašanje, kako uresničiti te stvari.

— Ureditev centra: Povezali smo se z projektivnim ateljejem v Ljubljani, ki izdeluje načrt na območju občine.

Odbor je moral začeti z zbiranjem podatkov, da smo lahko začeli z zbiranjem programov, kaj rabimo in kje bi to lahko bilo. Izdelan imamo program, ki kaže, kako naj

bi se razporedili objekti v centru.

— Glede cestišč vemo kakšno je stanje. Potrebno se bo začeti pogovarjati z lastniki, da bi se z vrtovi in živimi mejami čimbolj odmaknili od cestišč. Takih problemov je zelo veliko in jih bo potrebno sproti reševati. S pločniki pa bomo morali še malo počakati.

Zavedati pa se moramo, da se je v KS treba za vsako investicijo predhodno dogovoriti, jo vključiti v program in potem tudi izpeljati.

2. Kakšno stališče je zavzel oddelek za urbanizem v zvezi z ureditvijo centra v Žireh, spoštovanja industrijske cone (primer Mizarsko podjetje, Poliks) in dohoda na pokopališče v Žireh?

VEBLE GRUMOVA:

Omejila bi se le na eno vprašanje. Mizarsko podjetje je zaprosilo za gradnjo na zahtevo požarne inšpekcije. Pri ogledu je bil prisoten tudi predstavnik krajevne skupnosti, ki ni imel pri-

pomb. Verjetno predstavnik KS ni bil dovolj seznanjen, za kaj gre, kakšne so lahko posledice in katere interese naj zastopa. Ogled je bil napravljen v marcu. Komisija se je odločila, da se gre v obnovo lesene lope za sušenje lesa, ki mora biti po zakonu zgrajena in negorljivih materialov, v takih izmerah in velikosti kot je dosedanja. Naj opozorim še na nek dogovor, na katerem smo se točno dogovorili o vsem; ni pa iz tega nastal nek akt.

Naj iz tega zapisnika citiram nekaj glavnih sklepov:

1. KGZ in Mizarsko podjetje gresta na novo lokacijo v podaljšku Etikete in Kladivarja proti Sori z vmesnim rezervatom za ta dva in z morebitnimi možnostmi rezerve nad cesto, kjer je sedaj obstoječa žaga KGZ Sora.

2. Skupni program razvoja KGZ Sora in Mizarskega podjetja bo narejen do 20. 6., ker ima KGZ Sora svoj program že izdelan. Ta dokument naroči Mizarsko podjetje pri Lesnoindustrijskem biroju v Ljubljani.

3. Obnavljanje žage in objektov Mizarskega podjetja Žiri na sedanjih lokacijah je možno le v okviru vzdrževal-

nih del to je takšnih posegov, kjer zadošča prijava gradbenih del.

4. Vse komunalne naprave in sanacija industrijske cone je skupna dolžnost vseh delovnih organizacij v coni. Direktor Mizarskega podjetja pa je predložil dokumentacijo glede na ogled, ki je bil izvršen v marcu. Takrat smo bili postavljeni pred dejstvo, ali tovarno zapreti ali pa dovoliti izgradnjo tega objekta. Zato smo se odločili, da se namesto lesene lope, lahko postavi betonska konstrukcija na tej lokaciji. V okviru krajevne skupnosti pa se boste morali pogovarjati o tem, vendar le tako boste našli nek skupen cilj, če boste vsi vlekli voz v isto smer.

Tukaj pa so odstopanja in se je potrebno znotraj pogovoriti. Pri nas so ti razgovori že dali pozitivne rezultate. S tem je tudi v Žireh nakazana prava smer za rešitev teh problemov.

V preteklosti je bila prav vsa dejavnost usmerja le v individualno gradnjo stanovanjskih hiš.

V zazidalnem načrtu pa je opredeljena tudi blokovna gradnja, industrijska cona, center je v fazi izdelave. S tem bodo v Žireh glavni problemi urejeni.

3. Ali vi kot požarni inšpektor posredujete v primerih kot je na primer gradnja pri Mizarskem podjetju in drugje?

Slavko KAVČIČ:

Take probleme obravnava požarna inšpekcija na podlagi zakona o varstvu pred požarom z upoštevanjem drugih izvršilnih predpisov, v tem primeru Odredbe o ukrepih za zavarovanje lesno-industrijskih podjetij in obratov pred požarom.

Vsa lesna industrija je zaradi velikih požarnih obremenitev uvrščena v I. nevarnostno skupino. Zato velja tej panogi gospodarstva še posebna skrb glede požarnega varstva.

Pri svojih odločitvah mora požarna inšpekcija upoštevati naslednje:

1. Ali gre za izgradnjo novega tehnološkega postrojenja na novi lokaciji,

2. Ali gre za novogradnjo, rekonstrukcijo oziroma adaptacijo enega ali več objektov na že obstoječi lokaciji celotnega tehnološkega postrojenja.

In kako bi odgovoril na vaše vprašanje? Z upoštevanjem v uvodu naštetih dejstev požarna inšpekcija ne bi izdala soglasja po 9. členu zakona o varstvu pred požarom za izgradnjo novega tehnološkega postrojenja na sedanjih lokaciji. Pozitivno soglasje bi bilo izdano za gradnjo v industrijski coni.

V danem primeru pa gre za rekonstrukcijo oz. obnovo že obstoječega objekta na sedanjih lokaciji. Naj posežem veliko nazaj, v leto 1970. Kratek opis stanja požarnega

razgovor za urednikovo mizo — razgovor za ure

varstva v obdobju 1970 — 1975.

Leto 1970: splošna ocena požarnega varstva — slaba;

Leto 1975: splošna ocena požarnega varstva: proti letu 1970 — zelo izboljšana.

Mizarsko podjetje je z lastnim prizadevanjem na zahtevo požarne inšpekcije uredilo naslednje: Na novo je bila izvršena električna inštalacija, ogrevanje delovnih prostorov je bilo urejeno s centralnim ogrevanjem, na novo so bile urejene odsesovalne naprave, urejeni so bili nekateri požarni zidovi, delno preurejena lakirnica, zgrajen

Esad BILJALI:

O vsem tem smo že zelo na široko govorili. V Žireh je veliko problemov (pločniki, ozka cesta, kanalizacija, ureditev centra). O tem, kar pa sedaj razpravljamo pa menim, naj bi se industrija čimprej umaknila iz vasi, Dobračeva bi tako ostala lepa kmečka vas.

Trudimo se, da bi razvijali kraj v vseh pogledih. Upoštevati in vključiti bo treba tudi razvoj turizma. Tudi za kulturne prireditve nimamo ustreznih prostorov, zato je nujno, da za to čimprej poskrbimo.

Požarni inšpektor Slavko Kavčič in cestni inšpektor Ilja Malič

nov požarni bazen, volumna 68 kv. metrov požarne vode, za njegovo izgradnjo je delovna organizacija prispevala 20.000.— din.

Delovna organizacija je v tistem petletnem obdobju vložila 741.000.— din za izboljšanje požarnega varstva. V letu 1975 so ugotovili, da je eno izmed perspektivnih podjetij in na osnovi te ugotovitve tudi programirali svoj razvoj. V ta namen so že odkupili del zemljišča na jugovzhodni strani, odkupili pa bodo še stanovanjsko hišo na isti strani in je vključena v svojo tehnologijo. Na severovzhodnem delu tovarniškega kompleksa se nahaja druga stanovanjska hiša, katero namerava tudi odkupiti, ker ovira razvoj podjetja tudi v tej smeri.

Požarna inšpekcija je ob pregledu dne 17. 7. 1975 in po razgovoru s predstavniki delovne organizacije, ki so obrazložili svoj razvojni program odločila, da je potrebno lesno lopo za skladiščenje suhega lesa porušiti in namesto nje izgraditi objekt za iste namene, vendar iz negorljivih materialov (kamen, beton, opeka) in trdno izdelan, kot to zahteva odredba.

Iz tega sledi, da požarna inšpekcija ni uporabila pooblastila in prepovedala uporabo ali odstranitve (rušitev) objekta, ker bi s tako prepovedjo onemogočila nadaljnjo proizvodnjo v tej delovni organizaciji.

4. Kako vi gledate na ureditev Žirov z vidika turizma, varstva okolja in vasi (Dobračeva), v zvezi z vprašanji, ki ji obravnavamo?

5. Prometne nesreče na žirovskih cestah se vrstijo. V nevarnosti so zlasti pešci; mnogi menijo, da zaradi neurejenega cestništva. Kaj vi menite?

Ilja MALIČ:

V občini sem komaj mesec dni, zato nisem dovolj dobro seznanjen s temi vprašanji. Ti problemi so zelo kompleksnega pomena. Varnost na cesti je najbolj odvisna od človeka, vozila in ceste.

Vsi ti dejavniki so med seboj povezani in prometne nezgode so rezultat teh dejavnikov.

Seveda je to v različnih krajih različno.

Pogovarjali smo se o tem tudi z delavci postaje Milice v Žireh. V letu 1976 je bilo kar 58 prometnih nesreč in za Žiri velja, da je krivda dostikrat tudi na neurejenem cestništvu, nepravilnim naklonom ceste, zožanjem, popomanjkanjem prostora za pešce in podobno.

6. Ali vas kot Žirovko vznemirja to vprašanje? Prosim vas, povejte vaše mnenje!

Ida OBLAK:

Ureditev centra je pereče vprašanje, ki se obravnava že vrsto let, vendar do sedaj še ni videti nobenih rezultatov. Veliko je že bilo idejnih projektov, kaj več pa ne. Urbanisti bi vsekakor morali upoštevati tudi izgled, ne samo na pročelju stavbe, ampak tudi pred njo. V samem centru bi morali vdihniti malo svežine in predvideti zasaditev dreves, ki jih ni pred nobenim do sedaj zgrajenim družbenim objektom v Žireh.

Industrijska cona, je po mojem dobro načrtana z misli, saj bo odmaknjena od glavnega naselja in ga hrup ne bo dosegel v taki meri kot do sedaj.

Poleg tega pa je planirana na najmanj rodovitnih tleh.

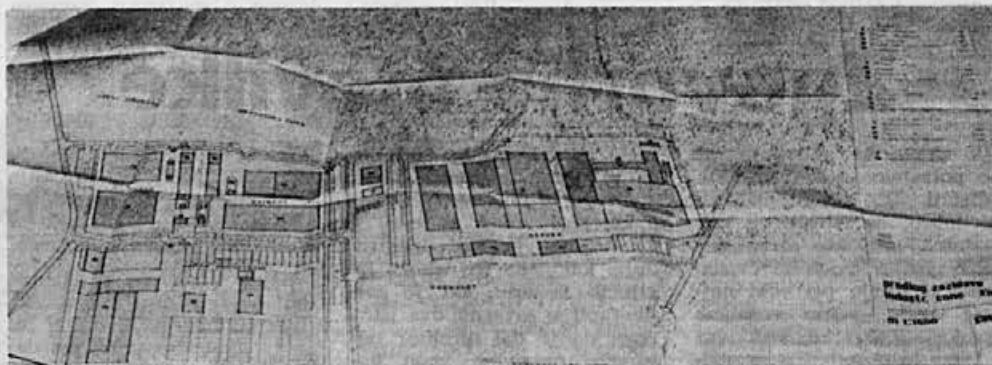
Cesta je v Žireh res malo preozka za vsa vozila, ki drivijo na vse strani in še za pešce. Za varnost le-teh bi bilo zelo potrebno zgraditi pločnike, kar je bil že tudi planski načrt krajevne skupnosti, pa kot kaže je do sedaj ostal še nerešen, ker se pač vsa dejanja končajo pri pomanjkanju finančnih sredstev. Predlagala pa bi tudi, da bi vsaj za varnost šolarjev malo bolj poskrbeli, saj jih je ravno ob 14. uri, ko je največja gneča mnogo na križišču pred tovarno Alpina.

Ida Oblak, Esad Biljali in Viktor Maček

Žirovsko pokopališče je že lepo urejeno glede grobov, manjka pa mrliška vežica in cesta z parkirnim prostorom, ker dosedanja pot pelje ravno čez kmečko dvorišče, kar ni najbolj primerno. Žirovci

bomo morali vložiti še veliko truda in finančnih sredstev, da bomo uredili vse te pereče komunalne probleme in potrebe, ki jih vsak dan bolj nujno rabimo.

Pogled na načrt Industrijske cone

Pred nami je nov delovni koledar za leto 1978

Skupni delavski svet je na svoji redni seji 26. 10. 1977 potrdil delovni koledar za leto 1978 za našo delovno organizacijo.

Nekaj bistvenih značilnosti delovnega voznega reda v letu 1978:

— Mesečno bomo imeli 23 delovnih dni računajoč plačane državne praznike ali kolektivni dopust.

Izjema je samo v mesecu februarju, ko je samo 22 delovnih dni. Ta manjkajoči dan bomo delovno in obračunsko nadoknadili 1. marca. Zato imamo v marcu planiranih 24 delovnih dni.

Kolektivni dopust bomo koristili v dveh etapah in sicer: 2 dni aprila, 28. in 29. aprila pred prvomajskimi prazniki, 12 dni v mesecu juniju od 17. do 31. junija.

Tako ostane še 2 dni dopusta tistim delavcem, ki imajo minimalno število dni. Ta dopust bi lahko koristili za svoje osebne potrebe in želje.

Glede na predpise SIS in ostalih ustanov, da mora biti mesečno 182 ur je planirano, da bomo delali en delovni dan oziroma delovno soboto samo 6 ur. Izjema je samo v mesecu januarju, ko bomo

2 presežni uri dali za solidarnostni dan, ki je določen z republiškim zakonom. Ostalih 6 ur za solidarnostni dan pa bomo nabrali v mesecih: maju, juliju in avgustu, ko bi tudi en petek v mesecu morali delati 6 ur, ker v teh mesecih ni nobene delovne sobote. Zgoraj navedene ure bi nabrali po izmenah:

izmena B + DSSS
sobota, 7. januarja 2 uri

izmena A

sobota, 14. januarja 2 uri

izmena A + B + DSSS

petek, 5. maja 2 uri

izmena A + B + DSSS

petek, 7. julija 2 uri

izmena A + B + DSSS

petek, 4. avgusta 2 uri

Skupaj za posamezno izmeno ali službo 8 ur

Vsem delavcem Alpine pa bi obračunali enodnevni za služek za solidarnost od OD pri izplačilu za mesec julij 1978.

Tako bi imeli pri julijskem izplačilu OD za en dan manj v kuverti. Ob delovnih sobotah bo delala samo dopoldanska izmena. Popoldanska izmena pa bo nadoknadila naslednjo soboto.

Razpored sobot po izmenah in za DSSS bo razviden iz legend v delovnem koledarju. Smo delovna organizacija, katere proizvodnja je odvisna od sezonskih naročil. To še posebno velja za športni program. Da pa bi čim bolj dosledno izpolnili roke in zahteve kupcev je predvidena rezervacija prostih sobot za morebitno nadomestno delo v posameznih TOZD

ali oddelkih, če bi zahtevala posamezna naročila. Prav v zvezi izpolnitve rokovo do zapadnih kupcev bomo morali začeti razmišljati o dopustu v mesecu avgustu.

V letu 1978 sicer še ostane tako kot je v koledarju, za naprej pa se bo potrebno dogovoriti v okviru krajevne skupnosti.

Vladimir PIVK

Kako dela komisija za sklad sredstev skupne porabe

Sklad sredstev skupne porabe se deli na redni in stanovanjski del.

Od rednega dela se vsako leto izloči nekaj starih milijonov. Letos npr. 8, katere razdelimo kot pomoč in dotacije organizacijam, društvom in šolam, glede na njihove prošnje, potrebe in dejavnosti v našem kraju, kakor tudi v Gorenji vasi in Colu, kjer so udeleženi naši delavci ali njihovi otroci. Tudi za domove invalidnih ali drugače prizadetih otrok, v katerih so otroci naših delavcev, smo prošnje ugodno rešili. Torej s sredstvi iz rednega dela sklada skupne porabe ni posebnih težav. Vsak dobi nekaj, pa so vsi več ali manj zadovoljni.

Večji problemi pa so s stanovanjskim skladom. Čeprav

se denar redno zbira od OD in vračanja posojil, možnosti pa so tudi za kredite, smo kljub temu, da si prizadevamo, da bi se stanovanjski bloki v Žireh hitreje gradili, nemočni. Vsako leto ob razpisu za stanovanjska posojila določimo sredstva za blokovo in individualno gradnjo, kar naj bi bilo po občinskih merilih 65 % in 35 %, se prošnje za stanovanja le nabirajo in jih imamo sedaj neresenih 37. Z vselitvijo v novi blok, ki se sedaj gradi jih bomo lahko rešili le 10, ostali bodo morali pa še potrpeti. Čeprav delamo na tem, da se bo takoj začel graditi še en blok in to večji od dosedanjih, stanovanjsko vprašanje pri nas še ne bo kmalu rešeno.

Sprejet je bil nov pravilnik in točkovna lista za do-

delitev stanovanj, katere se bomo in se je moramo držati, vemo da bo kljub temu težko, veliko očitanja in slabe volje.

Menim, da bi tudi ostale delovne organizacije v krajevni skupnosti morale bolj skrbeti za reševanje stanovanjskih problemov in gradnje blokov že prej, ne pa da se interesi pojavljajo vedno le takrat, ko gre graditev bloka h koncu.

Precejšen problem vsako leto pa je tudi letovanje članov kolektiva v Umagu, kjer so zmogljivosti veliko premajhne, s časom pa jih sploh ne bo več. Ze nekaj let nazaj smo glede na vedno več prijav za letovanje kupovali prikolice, vendar je to le začasen izhod v sili. Treba bo poiskati druge možnosti ter z anketo in sodelovanjem celotnega kolektiva poiskati ustrezno rešitev. K temu bo pa treba pristopiti čimprej.

Mara Gregorac

Zgovorne številke

V dneh, ki prihajajo, se bo potrebno večkrat možato odločiti. Ob takih prilikah je dobro, da človek ve kak podatek več, ker sicer kaj hitro lahko podleže čvakačem, ki imajo pri roki najbolj sveže, edino resnične resnice — skratka, vedo vse o vsem in o vseh. To so nadljudje — eksperti v poznavanju pravic, ob tem pa pozabljajo na temeljno dolžnost, da mora vsakdo delati, veliko delati. Pripravljeni so razpravljati o globalnih političnih problemih tega sveta, brez sramu sestavljajo »definicije« kdo da je delavec, povečujejo fizično delo ne vedo, da je naša branza nizko akumulativna prav zato, ker je v našem izdelku iz objektivnih in subjektivnih razlogov vikanega pre-

malo intelektualnega dela in še bi lahko našteval. Samo spomni se bralca (bralka) kako tvoj sosed (sosedica) z apostolsko vnemo pripoveduje: kako, da so nekoga izključili le zato, ker je pritihtapil v tovarno dva litra vina; da je dal direktor odstavko; natančno vedo koliko bo po novem kdo zaslužil; koliko več da zaslužijo v drugih DO v Žireh in v občini; kako njen sorodnik podučuje tiste po pisarnah, ki ničesar ne vedo; do podrobnosti razlaga seksualne stiske tega ali onega, itd. ob tem pa brez sramu odlaga škartirane izdelke ali prosi šefa za nadure, da bo popoldne opravil(a) tisto, kar je dopoldne zaklepetal (zaklepetala).

Danes bom postregel z nekaj podatki, da bo diskusija bolj živahna, apostolov stiska večja — pametnim v oporo, neumnim v posmeh.

Kljub temu, da v RCA že dalj časa pripravljajo »Rang listo osebnih dohodkov« in si jo lahko vsakdo ogleda, nekaj priložnostnih podatkov ne bo odveč.

Pri roki imam podatke zadnjih treh mesecev. Ne bom ne vas ne sebe moril s posebno natančnimi podatki, a njih natančnosti bi bil vsak fizik ali kemik vesel.

Spodnja tabela kaže približno koliko ljudi v naši DO je neslo ob plači domov več kot 4.000.— din.

	Julij	Avgust	September
Proizvodni TOZD-i + DSSS	879	809	851
TOZD Prodaja	238	203	193
Skupaj	1117	1012	1044

Torej okroglo 70 % naših delavcev zasluži mesečno nad 4.000.— din. Za primerjavo še tale podatek. V mesecu septembru je 96 delavcev v MPM zaslužilo nad 5.000 din, v proizvodnih TOZD-ih in DSSS pa 323 delavcev.

Ze vidim pismouke kako se jim kremžijo obrabl, ko iščejo primerno besedo, da bi primerjavo izmčili, zato nadaljujem. V Biltenu, ki ga izdaja INDOK center v občini Škofja Loka, je možno za vsak mesec posebej najti celo vrsto podatkov. Ustavimo se pri tabeli, ki kaže, kako je z osebnim dohodkom v nekaterih DO v občini. Spodnja tabela kaže poprečne OD v mesecu juniju v letu 1976 in 1977

trgovini pa 3.922 din. Po posameznih republikah so velike razlike: od 3.313 din, AP Kosovo do 4.541 din v SR Sloveniji, kar kaže da smo v naši DO v poprečju za nekaj tisočaki nad republiškim poprečjem, kar nam je lahko v čast.

Ti podatki so sami dovolj zgovorni — upam, da bodo omečali tudi tiste najbolj trde glave in tudi tiste, ki so vedno zoper vse zastave ter, da si bomo enotni vsaj v naslednjem:

1. Alpinem in Zirovcem sploh gre ta čas sila dobro.
2. Z dohodkom, ki ga ustvarjamo smo dolžni krečiti materialno bazo gospo-

(poljubno sem izbral nekaj DO)

Delovna organizacija	1976	1977
Kladivar	3.790	4.030
Termika Lj., proizvod. Šk. Loka	4.542	5.469
Marmor Hotavlje	4.467	4.510
Etiketa	3.520	4.563
Alpina — TOZD Obutev Žiri	3.238	4.482
Alpina — TOZD Plastika	Ni bil TOZD	4.858
Alpina — DSSS Alpina	3.758	5.086
Alpina — TOZD		
Obutev Gorenja vas	Ni bil TOZD	3.897
Ratitovec	3.051	3.693
Poliks	2.689	3.406
KGZ Sora	4.248	5.329
Ljubljanska banka	4.399	4.734
OS Žiri	3.922	4.459
Mizarsko podjetje	3.274	3.924
Remont	2.712	4.376

Cenimo lahko, da so osebni dohodki v naši DO porasli za okroglo 1.000 din v zadnjem letu. S tem smo se prebili med tiste DO v občini, ki z OD niso nikoli skoparile. (Opozoril bi, da ob tej primerjavi ni pomembno upoštevati aprilskih nagrad, niti inflacije).

Da bo diskusija bolj argumentirana, posredujem še naslednje podatke (Glej Delo dne, 2. 11. 1977).

V polletju letošnjega leta je znašal poprečni OD v Jugoslaviji 3.970 din, kar je 628 din več kot leto poprej, (pri nas 1.000 din). V gospodarstvu je znašal mesečni čist dohodek 3.849 din, v

darstva ter namenjati tudi v naprej sredstva za gradnjo šole, kanalizacije, TV pretnovnika, pokopališča, itd.

3. Nedopustno je, da s preživelim politikanstvom rušimo enotnost delovnih ljudi ter si s tem žagamo vejo na kateri udobno sedimo

Če tega nismo sposobni sedaj, ko kot rečeno živimo kot še nikoli, kako bomo ohranili enotnost v trenutkih preizkušanj, ki nas še čakajo.

Viktor ŽAKELJ

Glavni problemi — komisija za ugotavljanje kršitve delovnih obveznosti v letu 1977

Komisija za ugotavljanje domnevnih kršitev delovnih obveznosti, je v letu 1977 do sedaj obravnavala že kar 96 primerov. Od tega je res nekaj primerov lažje narave kot npr. večkratno nekajminutno zamujanje na delo, do težjih prekrškov, od enodnevnih do večdnevnih samovoljnih izostankov z dela, vinjenosti na delovnem mestu, neizvrševanja delovnih nalog in celo do fizičnih obračunavanj itd.

Zelo zaskrbljujoče je tudi dejstvo, da se število prekrškov ne zmanjšuje, nasprotno, verjetno bi moral še kdo zaradi neizvrševanja postavljenih in zaupanih nalog, dati odgovor pred to komisijo. Skrajni čas je že, da se

tega zavemo. S prekrški in neizpolnjevanjem delovnih dolžnosti ne bomo dosegli gospodarskih in samoupravnih ciljev. Vsi, od prvega do zadnjega imejmo to pred očmi. Na vsakem delovnem mestu in v vseh službah se moramo tega zavedati. Vse je odvisno od nas samih. Z večjo odgovornostjo moramo doseči, da bi se prekrški v naši organizaciji združene dela zmanjšali ali pa, da bi bilo, da bi v naši DO ta jih sploh ne bi bilo. Idealno komisija le obstojala in da ne bi bilo treba obravnavati nikakršnih prekrškov. Z resnostjo vsakega posameznega člana naše DO to lahko dosežemo.

Stanko Demšar

Tole smo v glavnem ustvarili po vojni

iz naših temeljnih organizacij – iz naših temeljnih organizacij

KOMISIJA DELAVSKE KONTROLE, 7. 10. 1977

Komisija je obravnavala problematiko z izdelavo ženskih škornjev, ki so izdelani v kombinaciji naravnega in umetnega materiala. Komisija je od vodje TOZD Obutev Ziri in šefa tehničnega sektorja zahtevala pismene odgovore.

Komisija je sprejela še naslednje sklepe:

Ivana Pečelina se zadalji, da pripravi pismeno poročilo, koliko je škarta pri cokoljnih Sevnica in kakšne vrste je ta škart. Komisija ugotavlja, da pristojnosti vhodne kontrole in njeno delo še vedno ni razčiščen. Viktorja Zaklja — šefa splošno-organizacijskega sektorja se zadalji, da se o tem pomeni z direktorjem.

KOMISIJA DELAVSKE KONTROLE DNE 26. 10. 1977

Komisija je ugotovila, da so za nastale razmere v zvezi z odstopanje odtokov barv pri škornjih, ki so v kombinaciji naravnega in umetnega materiala, odgovorni: nabavna referenta Milka Pivk in Peter Kosmač, prevzemalec gorenjega usnja Viktor Žakelj in vodja službe za kontrolo kakovosti Polde Strlič.

Komisiji za ugotavljanje kršitev delovnih obveznosti se odstopi gradivo, da ugotovi stopnjo odgovornosti in krivdo in da temu primerno tudi ukrepa.

Komisija predlaga, da šef tehničnega sektorja organizira potek potrditve sprememb materiala tako, da bodo spremembe materiala morale potrditi odgovorne osebe, ki so zadolžene v procesu proizvodnje (od razpisa do proizvodnje). Sele, ko bodo zbrani podpisani vseh odgovornih oseb, bo spremenjeni material lahko po točno določenem postopku šel v proizvodnjo. Pri kontroli materiala bi bili potrebni organizacijski ukrepi (prevzem materiala, kontrola do kooperanta in nazaj, kontrola polizdelkov, itd.).

Pregledano je bilo poročilo, ki ga je pripravil Ivan Pečelin. Glede na to, da vse cokolje še niso pregledane in da se bodo stroški delili šele potem, ko bo ugotovljeno, po čigavi krivdi je prišlo do tega škarta, je komisija sprejela sklep, da se o tem poda poročilo, ko bodo stroški znani.

KOMISIJA ZA UGOTOVLJANJE KRŠITEV DELOVNIH OBVEZNOSTI, 3. 11. 1977

Komisija je obravnavala 8 primerov domnevnih kršitev delovnih obveznosti in izrekla 4 opomine in dva javna opomina, v dveh primerih pa je sprejela sklep o ustavitvi postopka.

Javni opomin je bil izrečen Milanu Guzelju, zaradi neupravičenih izostankov z dela in Branku Benediku, zaradi zamujanja na delo in ker je ponovil lažjo kršitev delovne obveznosti.

Opomine je komisija izrekla zaradi neupravičenega izostanka z dela, zapuščanja delovnega mesta med delovnim časom, vinjenosti na delu in zamujanja na delo.

V dveh primerih je komisija ustavila postopek, ker je smatrala, da je že sam doseženi postopek dovolj vzgojno vplival na delavca, da takih ali podobnih kršitev delovnih obveznosti ne bosta več ponavljala in ker je bila kršitev majhnega pomena za interes delovne organizacije kot celote.

Komisija je sprejela tudi sklep, da se v bodoče ne uvaža več postopkov zoper delavce, ki bodo zamudili na delo manj kot 5 minut. Če pa bodo zamudili na delo trikrat mesečno od tega enkrat

DS TOZD Obutev Gorenja vas se strinja z besedilom, ki ga predlaga tov. Strličeva, da se pošlje izvršnim organom občine in sprejme sklep, da je do preseženega izplačila osebnih dohodkov prišlo:

1. V prvem polletju 1977 smo izvozili za 56 % več kot v prvem polletju lanskega leta.

V mesecu aprilu 1977 smo izplačali ob 30-letnici Alpine nagrade na račun osebnih dohodkov letošnjega leta.

DS je soglasen, da se dodeli solidarnostna pomoč družini pokojne Milene Peternele. Iz sklada sredstev skupne porabe se krijejo stroški prevoza strokovne ekscurzije.

DS TOZD Obutev Ziri, z dne 26. 10. 1977

Soglasno se potrdi zapisnik prejšnje seje.

DS soglašajo, da se Samoupravni sporazum o organizaciji in sistemizaciji delovnih opravil z vsemi spremembami da na referendum, ki

Moj delež za skupni uspeh

več kot 5 minut, pa je postopek uveden.

Seveda za vsako zamudo še veljajo določila Samoupravnega sporazuma o delitvi sredstev za OD (odbitki).

DS TOZD Obutev Gorenja vas z dne 24. 10. 1977

Soglasno se potrdi zapisnik prejšnje seje.

DS soglašajo, da se Samoupravni sporazum o organizaciji in sistemizaciji delovnih opravil z vsemi spremembami da na referendum, ki bo 25. 10. 1977, prav tako tudi prečiščeno besedilo Samoupravnega sporazuma o načinu in postopkih za pridobitev stanovanjske pravice ter dodelitvi posojila za gradnjo in nakup stanovanj.

DS se strinja s komisijo za izdelavo analitične ocene, da se predlog analitične ocene — ocen zahtevnosti delovnih opravil da v javno obravnavo in sicer od 14. 11. do 29. 11. 1977.

V mesecu aprilu 1977 smo izplačali nagrade ob 30-letnici Alpine na račun osebnih dohodkov letošnjega leta.

Dušanu Demšarju se izplača odškodnina za najetje garaže v znesku 1.570,00 din, kar se knjiži v breme izrednih izdatkov podjetja.

DS pooblašča Jaka Bogataja in Marijana Bogataja, da lahko licitirata v imenu TOZD Obutev Ziri.

Odobri se tudi nakup licitiranih strojev.

DS TOZD Prodaja je na svoji 6. redni seji, dne 26. 10. 1977 sprejel naslednje sklepe:

Da se pripravi tekst v slovenskem in srbohrvatskem jeziku in to samo v glavnih točkah, za obrazložitev delavcem po prodajalnah.

Da se na naslednji seji DS TOZD Prodaja izbere 5-članska komisija za reševanje stanovanjskih vprašanj.

Da se predlog analitične ocene delovnih opravil da v javno razpravo od 14.—29. 11. 1977.

Da se osnutek samoupravnega sporazuma o združevanju v delovno organizacijo Alpina Ziri da v javno obravnavo od 1.—11. 11. 1977.

a) Sprejme se odpoved tovariša Albina Pungarška, poslovođe prodajalne obutev v Celju, z dne 31. 12. 1977.

b) Da se razpiše prosto delovno opravilo poslovođe prodajalni v Celju in Zagrebu III, in sicer z dne 1. 11. 1977. Interni razpis pa v okrožnici za vse prodajalne.

c) Imenuje se razpisna komisija v sestavi: Silva Pivk, Miha Govekar, Franc Pečelin, Pero Raca in Ivan Likar.

Da se odločitev sodišča v znesku 600.—din, katerega smo primorani izplačati zaradi nepravilnega poslovanja v prodajalni Beograd I, prenese na izredne izdatke TOZD Prodaja.

Da se sprejme določeno stališče sodišča in naše pravne službe za prislino izselitev Marije Kapetanović v Splitu iz lokala naše prodajalne, Sušičeva 2, v roku katerega predlaga naša pravna služba in vodstvo TOZD Prodaja.

Odbita je prošnja Jovanke Trifunović, prodajalke v prodajalni Beograd I, s tem da DS nima pravice, da se pritoži na odločitev sodišča.

DS TOZD Plastika, z dne 26. 10. 1977

Soglasno se potrdi zapisnik prejšnje seje.

DS soglašajo, da se Samoupravni sporazum o organizaciji in sistemizaciji delovnih opravil z vsemi korekturami da na referendum, ki bo 27. 10. 1977, prav tako tudi prečiščeno besedilo Samoupravnega sporazuma o načinu in postopkih za pridobitev stanovanjske pravice ter dodelitvi posojila za gradnjo in nakup stanovanj.

DS se strinja s komisijo za izdelavo analitične ocene, da se predlog analitične ocene — ocen zahtevnosti delovnih opravil da v javno obravnavo in sicer od 14. 11. do 29. 11. 1977.

vo in sicer od 14. 11. do 29. 11. 1977.

V javno razpravo, ki bo potekala od 1. 11. do 15. 11. 1977 se da samoupravni sporazum o združitvi temeljne organizacije v delovno organizacijo.

Delavski svet se strinja z obrazložitvijo, zakaj je prišlo do prekoračitve izplačila osebnega dohodka glede na ustvarjeni dohodek, ki jo je podala finančna služba, in sicer:

1. V prvem polletju 1977 izvozili za 56 % več kot v istem obdobju lanskega leta, 2. V mesecu aprilu 1977 smo izplačali nagrade ob 30-letnici Alpine na račun osebnih dohodkov letošnjega leta.

Delavski svet potrdi sklep komisije za ugotavljanje kršitev delovnih obveznosti, z dne 28. 9. 1977, da se Petru Jerabu izreče ukrep prenehanje delovnega razmerja.

Za člana volilne komisije se namesto Cveta Tavčarja imenuje Bojana Bogataja, namesto Marte Maček pa Pavla Nikolettija.

Ponovno se razpiše delovno opravilo »vodenje TOZD Plastika«.

Imenuje se razpisna komisija v sestavi: Pavel Nikolettij, Slavko Kristan, Roman Berčić, Judita Stremfelj, Ivan Podobnik.

DS se strinja, da s točnim pijače v TOZD Plastika še počakamo, dokler se na to delovno opravilo ne sprejme še enega delavca, ker bo šele tedaj možno zadovoljiti vse potrebe. DS še predlaga, da bi raje nabavili aparat.

SKUPNI DELAVSKI SVET Alpine, tovarne obutev Ziri je na svoji 16. redni seji, dne 28. 10. 1977 sprejel naslednje sklepe:

sklepe delavskih svetov TOZD

— Soglasno potrdi zapisnik prejšnje seje in sprejete sklepe delavskih svetov TOZD,

— Sklepi referenduma kažejo našo veliko nezrelost, da je odstotek tistih, ki so glasovali PROTI majhen, da pa je veliko tistih, ki iz neopravičljivih razlogov niso prišli na volišče, oz. so oddali neveljavne glasovnice, kar je v celoti povzročilo, da jih je komaj 60 % glasovalo »ZA«, tako za akt o organizaciji in sistemizaciji, kakor za akt, ki ureja stanovanjsko problematiko in da smo se morali pri odločitvi osloniti na določila statuta TOZD in Zakona o združenem delu, ki urejajo problematiko referendumov.

— Ponovno se razpiše delovna opravila: vodenje računovodstva proizvodnih TOZD, vodenje informacijske službe, vodenje tehničnega sektorja.

Imenuje se razpisna komisija v sestavi: Tone Mlakar, Hinko Prosen, Marija Justin, Franc Oblak (sekalnica), Olga Fister.

(Nadaljevanje na 10. strani)

iz naših temeljnih organizacij — iz naših temeljnih organizacij

(Nadaljevanje z 9. strani)

— Razpiše se javna razprava o Samoupravnem sporazumu o združitvi temeljne organizacije v delovno organizacijo. Javna razprava naj poteka od 1. 11. do 15. 11. 1977.

— DS se strinja z obrazložitvijo, zakaj je prišlo do prekoračitve izplačila osebnega dohodka glede na ustvarjeni dohodek, ki jo je podala finančna služba in sicer:

— v prvem polletju 1977 smo izvozili za 56 % več kot v istem obdobju lanskega leta,

— v mesecu aprilu 1977 smo izplačali nagrade ob 30-letnici Alpine na račun osebnih dohodkov letošnjega leta.

— Odobri se najetje kratkoročnega kredita v znesku 1 stare milijarde, po 9,5 % obrestni meri, za dobo 6 mesecev.

— Potrdi se delovni koledar za leto 1978 v predloženi obliki.

— Potrdi se poročilo z letovanjem v letu 1977. Za eventualno nabavo še dodatnih kamp prikolic se predhodno izvrši anketa.

— Potrdi se predlog komisije za izdelavo analitične ocene, da se predlog analitične ocene — ocen zahtevnosti delovnih opravil da v javno obravnavo in sicer od 14. 11. do 29. 11. 1977.

— Direktorju DO se odobri službeno potovanje v Združene države Amerike.

— Odobri se nabava kalkulatorja Olimpia CP 181 za finančno službo, s tem da se črta v planu investicij za leto 1978.

— Odobri se objava naše firme s telefonsko in teleks številko v mednarodni izdaji teleks imenika ter v izdaji teleks imenika za Evropsko gospodarsko skupnost, kot

tudi nabava enega izvoda mednarodnega teleks imenika in imenika EGS.

— Alpina odstopi 3-sobno stanovanje v novem bloku v Stari vasi Zdravstvenemu domu v Žireh, zaradi nujnosti rešitve stanovanjskega vprašanja novega zdravnika.

— OO ZSM Gorenja vas se dodeli dotacija v znesku 1.000.— din.

— Zavodu za delovno usposabljanje mladine Crna na Koroškem se za organizacijo šole v naravi dodeli pomoč v višini 1.200.— din.

Na 26. redni seji Odbora za medsebojna razmerja delavcev v združenem delu, ki je bila dne 11. 11. 1977, so bili sprejeti naslednji sklepi:

Na delovno mesto korespondenca za samoupravne organe je odbor razporedil Silvo Pišek, za določen čas. Objavi se prosto delovno mesto vodenje kontrole kakovosti

materiala in prosto delovno mesto za določen čas upravljanje s teleprinterjem.

Pregledane so bile prošnje za sprejem v delovno razmerje in bile reševane v skladu s prostimi delovnimi mesti. Prošnje delavcev za pre-

nehanje razmerja so bile rešene pozitivno.

Hermi Pečelin je bil odobren 1 dan neplačanega izrednega dopusta.

Prošnje delavcev, ki so prosili za razporeditev na dopolnilno izmeno, so bile rešene negativno.

Povsod je potrebna kvaliteta

Ludviku Jesenovcu v slovo

Koncem oktobra nas je vse presenetila novica o nenadni smrti našega upokojenca Ludvika Jesenovca. Zahrbna bolezen ga je vse prehitro iztrgala iz naših vrst; posebno pa je to boleče za njegovo družino.

Po odhodu iz JLA, junija 1947. leta se je zaposlil v ALPINI, v prirobnici gornjih delov obutev. Poleg dela v tovarni, mu je bila naložena še dolžnost vzgajanja mladine v predvojaški vzgoji. V Alpini je bil zaposlen do srede maja 1957, ko se je zaposlil na občini Žiri in kasneje v Logatcu kot referent za vojaške zadeve. Kasneje je postal tudi načelnik oddelka za narodno obrambo. Zaupane pa so mu bile še druge delovne dolžnosti in naloge.

Leta 1970 se je ponovno zaposlil v Alpini, kjer je prevzel dolžnost referenta za obrambne zadeve in varnost. Delo je z odgovornostjo opravljal vse skozi, dokler mu je dopuščalo zdravje, ko je v letošnjem avgustu bil invalidsko upokojen.

Ohranili ga bomo v trajnem spominu kot vestnega in delovnega sodelavca.

paragrafi § § §

VPRAŠANJE:

V času, ko sem bil na bolniškem dopustu, bi po delovnem koledarju morali v oddelku, kjer je moje delovno mesto delati v soboto. Vendar je bila ta sobota prestavljena na naslednjo, tako da sem moral delati to soboto. Menim, da bi moral biti to soboto prost.

ODGOVOR:

Vsaka delovna organizacija si ob začetku leta izdela plan takoimenovanih prostih so-

bot, kar je razvidno iz delovnega koledarja za tekoče leto. Lahko pa se delavci dogovorijo, da bodo zaradi navedenih dela, da se začeto delo nadaljuje katero koli soboto v mesecu in ne prvo, kot je določeno v koledarju. V tem primeru so dolžni delati, tudi tisti delavci, ki so bili v času prve sobote, ki je po koledarju delovna, v bolniški, ker je bila še druga sobota zaradi tehnoloških in drugih problemov v proizvodnji delovna.

Težko delo zahteva veliko rekreacije za vse delavce

kadrovske novice

V zadnjem mesecu so nastopili delovno razmerje trije delavci in delavke, delovno razmerje pa je prenehalo 6 delavcem. V TOZD Obutev Gorenja vas je nastopila delo Štefanija Ježek, v delovni skupnosti skupnih služb sta nastopila delovno razmerje pripravnika Franci Mlinar in Miroslav Kavčič, V TOZD

Prodaja v prodajalni Niš je začela delati Radmila Disić.

Delovno razmerje je prenehalo Ivanu Stefančiču, Radu Kavčiču in Antonu Eniku v delovni skupnosti skupnih služb, zaradi odhoda v JLA. V TOZD Plastika je prenehalo razmerje Petru Jerebu na podlagi disciplinskega ukrepa. V TOZD Prodaja je prenehalo delovno razmerje Krunoslavu Hirjaniću, prodajalcu v prodajalni Koprivnica in Suda Karlu, prodajalcu v prodajalni Zagreb III, zaradi odhoda v JLA.

OBVESTILO!

Obveščamo vse delavce, ki se vozijo s pogodbenim avtobusom, da bodo s 1. 1. 1978 v veljavi nove mesečne vozovnice. Vozovnice bodo veljale za leto 1978 in 1979.

Zato prosimo, da nam najkasneje do 10. 12. 1977 prinesete v kadrovske službe fotografijo v velikosti 4 x 6 cm. Fotografije morajo biti nove — ne žigosane in biti morajo identne koristnikom.

Fotografije nam dostavite točno do navedenega roka, da nam bodo vozovnice za leto 1978/79 lahko pravočasno izdelali in dostavili.

Splošno-kadrovska služba

Poročili so se:

Irena Oblak, Olga Lukančič in Metod Žakelj v TOZD Obutev Žiri, Josipina Kobal in Frančiška Kobal iz TOZD Obutev Žiri — obrat Col, Marjan Eniko iz TOZD Plastika in Marjanca Kogovšek iz DSSS.

Iskreno čestitamo!

Cas in prostor nenadoma ni bil pomemben. V hipu sva bila trideset, štiri, rideset let nazaj. Zdravko

Rink je iskreno in neposredno, brez kakršne-koli napihnjenosti pričaral čase revščine, nasprotij, zmede. Še več, dobil sem občutek, da je on sam tipični predstavnik tedaj doraščajočega žirovskega

rodu. Uprt med tradicijo, sanjami in dvomi. Pa kruto bitko za obstoj na drugi strani.

Rojen 21. februarja 1921 je že občutil krizna trideseta leta.

Žirovski tradiciji pa je ostal zvest še naprej; izučil se je za čevljarja.

»Delali smo pozno v noč«, pripoveduje »in nihče ni pomislil, da bi bilo lahko kako drugače.«

»Vojna je nedvomno pomenila za mladega človeka strahovito razpoteje. Kako ste to občutili?«

»Moram reči, da je prišlo vse zelo spontano. Spominjam se prihoda Italijanov. Mi smo z delom nadaljevali, kot da se ni nič zgodilo.

Za odhod v partizane sem se odločil nekaj za bratom Pavletom, tisti dan, ko so me prišli mobilizirati v nemško vojsko. To je bilo spomladi 1943.

»Odšel sem v žirovsko četo. Takrat nas je bilo vsega sedem.«

Vrtinec dogodkov, v kateri je tedaj zašel Zdravko, potrjuje njegovo trditev — imel sem pač srečo. Kako preprosto!

»Zelo se spominjam ustanovitve Prešernove brigade, sprejema v SKOJ

— leta 1943 in svojega ognjenega krsta.

Naš rojak je bil mitraljezec, kasneje je bil na komandi v Zireh od 1943 do oktobra 1944 pa je bil komandir VOS-a za Ziri. Od jeseni 1944 je bil obveščevalec štaba škofjeloškega odreda. Od decembra 1944 do osvoboditve pa je delal na obveščevalni točki.

»Po vojni sem še nekaj časa ostal v vojski. Decembra 1946 je bil demobiliziran kot stari vodnik.

Nekaj časa sem bil tudi tajnik KLO v Zireh, tja do leta 1947.

Tedaj sem odšel na Ministrstvo za notranje zadeve — kot kriminalistični referent. V tistem času sem končal tudi nižjo kriminalistično šolo in višjo šolo.

Leta 1967 pa je odšel v pokoj, izgleda bolj zato, da je delal še več, seveda drugje.

Sedaj je že 8 let tajnik krajevne skupnosti »Milan Majcen« v Ljubljani.

»In kaj delate sedaj?«

»Kolikor utegnem, se ukvarjam z rekreacijo. Hodim po nekdanjih partizanskih poteh.«

Kakor, da bi končala sredi brazde, tako sem se počutil. Toliko si imamo še povedati. Kako? Kako zbrati spomine, izkušnje...

Tekst:
Nejko PODOBNIK
Foto:
Franc JESENKO

ti Albinu Kopaču do Julke Zajc, od Pavla Kavčiča do Marjana Bogataja, od Adolfa Križnarja do Anice Trček, od Janeza Ovsenka do Polde- ta Filipiča. Lepo urejenih ulic je že precej, toda žal njihov izgled kvari posamezna neurejenost. Če ugotovljamo, zakaj smo leta 1976. dosegli 3. mesto v republiškem merilu za lepo urejen kraj, poudarjamo mnenja članov republiške komisije, ki je nam krajanom podelila to priznanje prav zaradi odprtosti naših vrtov navzven v pogled vsem mimoidočim. Prav zaprtosti in ograjenosti z visokimi živimi mejami ali celo visokimi in betonskimi ograjami, se žal vse prevečkrat vrine v naša predmestna naselja in jim tako jemlje lep videz. Poleg vsega kar je pohvale vredno, pa je komisija ugotovila vrsto napak, ki se žal še vedno ponavljajo. Vse preveč je še ob ulicah dragega pa vseeno surovo učinkujočega betona.

Zelo nevarne so tudi previske žive meje, ki zastirajo pogled na cesto, na križiščih cest. Menimo, da bi bila najvišja živa meja 60 cm. Druge drobnejše napake so: nepravilno rezane žive meje in okrasni grmiči, neoplete peščene poti in dvorišča, ne dovolj pogosto pokošena trava v javnih in zasebnih parkih. V skrbno urejenih krajih to opravljajo tedensko.

Ena največjih in nerazumljivih napak pa je, da v naši dolini še vedno nekateri neodgovorni posamezniki odlagajo raznovrstne smeti kar v večje ali manjše potoke. Taki brezvestneži, ki tako kršijo odlok Občinske skupščine o redu in varstvu mestnega zemljišča našega kraja, so gotovo pripomogli, da je naša Sora že od podnožja hribov ovenčana s pečati naše nekulturnosti. Taki posamezniki se gotovo ne zavedajo, da smo v čiščenje tako onesnaženih potokov vložili v letu 1977 preko 4000 ur, ki so jih prostovoljno v veliki skrbi za čisto okolje vložili člani našega društva, ribiči, mladinci, študentje in v največji meri tudi naši šolarji.

Ce teh 4000 ur pomnožimo z vrednostjo ure, lahko preprosto ugotovimo, koliko nas stane čiščenje samo tistega okolja, ki ga osnesnažuje le peščica neodgovornih krajanov. Kakor izrekamo javno pohvalo vsem tistim, ki so sodelovali za lepo ureditev našega kraja, moramo grajati tiste, ki so to delali v nasprotno smer — dokler tu ne bo posredovala komunalna služba.

Naše društvo izreka posebno pohvalo Cirilu Erznožniku, delavcu Alpine, ker je neko pristo soboto pobral smeti od Sela do Žirov sam. Po njem se naj bi zgledovali vsi krajanj.

Turistično društvo

Ob hvali
graja

Komisija pri Turističnem društvu Ziri za ocenjevanje okolja in urejenosti vrtov, je čez poletje dvakrat ogledala urejenost in neurejenost našega kraja. Pri teh ogledih je ugotovila naslednje: množica žirovskih hiš in vrtov je že tako vzorno urejenih, da bi se bilo težko odločiti za

najboljšo ureditev, ker se lepota urejenosti kaže tako v raznoliki svojski domiselnosti.

Zato je komisija predlagala izvršnemu odboru društva za javno pohvalo kar cele ulice, ki so kljub manjšim napakam najlepše urejene. To so ulice od Marice Bogataj pro-

Ob 30-letnici tovarniškega tiska

Usoda kraja je v naših rokah

Stekla je akcija za organiziranje referenduma za samoprispevek, s katerim bi rešili nekatera odprta vprašanja: dograditev prve faze šole, obnovitev dosedanjega doma Partizana — v družbeni center in ureditev vhoda na pokopališče.

Uredniški odbor Dela življenja je zato povabil na razgovor nekatere tovaršice, ki so se s temi vprašanji največ ukvarjali: Viktor MACEK, predsednik sveta krajevnih skupnosti, Slobodan POLJANŠEK, ravnatelj osnovne šole in Nekjo PODOBNIK, predsednik TVD Partizan.

Uredništvo:

Kaj želimo doseči s samoprispevkom v krajevni skupnosti in s kakšnimi sredstvi bomo to uresničili?

Kako so stekle priprave na referendum?

Viktor MACEK:

Naj začnem takole:

Ugotavljali smo, kako bi za reševanje stvari, ki so nujne, pridobili sredstva. Seveda tako, da ne bi preveč okrnili ostalih potreb, ki so v srednjeročnem programu krajevnih skupnosti. Kanalizacija je gotovo prva. Vemo, da smo v položaju, da ne bomo mogli graditi, če ne bomo odpravili teh zadev. Nevarnost epidemij je vedno večja. To je torej problem številka ena, ki ga bo potrebno rešiti.

Odločili smo se, da prenesemo upravljanje s kanalizacijo in vodovodom v upravljanje Tehniku iz Škofje Loke.

Za kanalizacijo s bila planirana precejšnja sredstva — 17 milj. (1 milijarda 700 milijonov starih din).

Remont v Žireh v sedanjem položaju ni sposoben prevzeti tako velikih investicij in kreditov.

Vodovod je problem številka 2. Delno smo to že rešili z dodatnim črpalščem, vendar moramo s tem nadleževati, če hočemo zagotoviti zadosti vode vsem krajanom. Tudi omrežje je dotrajano in ga bo potrebno obnoviti. Tako smo ugotovili, da bo sredstev za ostale stvari zmanjkalo.

Sklenili smo predlagati, da bi podaljšali samoprispevek še za ostale stvari, ki bi jih nujno morali urediti.

To je dokončanje prve faze osnovne šole, se končno odločiti, da si žirovci uredimo nek družbeni center v dosedanjem Partizanu.

V tem domu tako ne bi bilo več zgolj telesno-kulturnih aktivnosti, ampak bi prostore preuredili za razne družabne prireditve, svoje prostore pa bi dobile tudi vse športne organizacije.

Še o pokopališču:

Krajevna konferenca SZDL je že začela z akcijo za zbiranje sredstev za mrliško vežico.

Toda prej je potrebno urediti dovoz in parkirišče. Predlog je, da bi zbrali sredstva s samoprispevkom v vi-

šini 2 % od neto osebnih dohodkov.

Tisti 1 % od bruto osebnih dohodkov, ki ga plačujejo delovne organizacije iz sredstev za šolo, pa bi se preusmeril za kanalizacijo. Zato bo potrebno skleniti samoupravne sporazume z vsemi delovnimi organizacijami. Skupno bi delovne organizacije prispevale 3,65 % od bruto za komunalo.

Z referendumom bi zbirali sredstva tri leta (1978, 1979 in 1980). Od leta 1980 naprej pa bo izdelan nov srednjeročni plan in sredstva se bodo zbirala na drugačen način.

In kako so stekle priprave?

Krenili smo takole: Svet krajevnih skupnosti je bil pobudnik, potem pa je o tem

učilnic za predmetni pouk. Ko smo bili pred tem, da se začne prva faza gradnje, smo prišli do zaključka, da štiri učilnice ne odgovarjajo novi organizaciji pouka in tako smo se tudi odločili še za dodatni program, za katerega je bil izdelan ta projekt.

Polovico tega programa smo že uresničili iz samoprispevka, ki je potekal 7 let. Iz teh sredstev pa smo obnovili tudi obstoječo zgradbo, kar je veljalo 130 milij. starih dinarjev.

Oba projekta sta stala okrog 1 milijardo 600 milijonov starih din.

Pri realizaciji prve faze pa smo zašli v težave, ker smo imeli premalo denarnih sredstev, nekaj smo rešili s krediti. Ostalo pa nam je da

kakšnih posebnih povečav posameznih postavk ne bo, razen seveda glede na inflacijo.

V to je zajeta gradnja, obrtniška in instalacijska dela, oprema in izdelava narčrtov za drugo fazo. To je pomembno, da si pridobimo ustrezen prioriteten red tudi za dokončanje druge faze — že po letu 1980.

Ali se sredstva trošijo racionalno?

Res je, da je veliko govora o dragi investiciji v šolo. Vendar, ko smo se odločili v okviru KS, smo se takrat takrat odločili za cenejšo varianto in klasično gradnjo. Gre za dosti solidno gradnjo. Nekaj težav smo imeli pri ureditvi zemljišča. Vendar

Kako naj se žirovci dogovorimo — je tekla beseda

razpravljali zbor delegatov krajevnih skupnosti. Vse to je bilo nato predloženo tudi družbenopolitičnim organizacijam, ki so o tem že razpravljale. Krajevna konferenca SZDL se je že odločila, da je to pozitiven korak, naloga SZDL pa je tudi, da organizira po terenu razprave in razgovore s krajanom.

Ta samoprispevek se bo zbiral pri krajevni skupnosti; formiral se bo poseben odbor, ki bo vodil evidence nad tem, da se bodo sredstva res uporabljala le za tiste namene, za kar se bodo zbrala. Prioriteto gradnje posameznih projektov pa bo določil zbor delegatov krajevnih skupnosti.

Uredništvo:

V načrtu krajevnih skupnosti v zvezi s samoprispevkom je vključena tudi gradnja v šoli. Za kakšen program gre in koliko sredstev bo potrebnih?

Slobodan POLJANŠEK:

Že v letu 1971 smo si z referendumom postavili program, ki bi bil dolgoročno uresničljiv in sicer izgradnja telovadnice, vrtca in štirih

zgradimo večje garderobe in razširimo vhod.

Za to so že izdelani tudi projekti, izdano pa je tudi gradbeno dovoljenje.

Ko smo se dogovarjali, na kakšen način bi v to vključili tudi šolo, smo prišli do zaključka, da bo najbolj koristno, če v to obdobje vključimo samo del, ki je izpadel iz prve faze. S tem bomo rešili pereč problem vhoda in izhoda v šolsko stavbo, ki je nastal s prizidavo telovadnice.

Sedanji izhod je neprimeren, predvsem pa zelo nevaren, če bi prišlo do raznih nesreč. To smo ugotovili pri večkratnih vajah, ko učenci niso mogli dovolj hitro zapustiti šolskih prostorov.

Vseh 7 let smo tudi utemljevali potrebe šole pred krajanom in vsak ve, da je sedaj to nekje na polovici in da se bo s tem moralo še nadaljevati. Tako da to ni nič novega.

Prizidek bi morali postaviti do leta 1980 in je del tega programa in bi po izračunu iz leta 1977 veljal približno 200 milij. starih din. Ocena je dosti široko zajeta in

kot dokaz lahko navedem primer: V Škofji Loki se pripravljajo v Podlubniku gradnja vrtca, po predračunu bi bil zgrajen za 225 otrok, investicija pa bo znašala 1 milijardo 750 milijonov starih din.

Naš vrtec, ki ima kapaciteto 125 otrok pa je veljal 800 milijonov starih din.

Res je, da bi se marsikaj dalo narediti prej in s tem tudi ceneje. Dejstvo pa je tudi, da smo gradili ravno v tistem obdobju, ko je imelo gradbeništvo izredno visoko konjunkturo.

Da so se sredstva trošila neracionalno? To ni res. Res je, da smo dali v program tudi nekatere novosti, ki pa se vedno bolj kažejo kot zelo pomembne, nujne in uporabne.

Ločiti pa je potrebno, iz katerih sredstev smo zgradili vrtec, iz katerih telovadnico in kako smo uredili okolico; kar ne sodi v okvir sredstev zbranih s samoprispevkom.

Mnenja sem, da je v šoli zelo pomembno upoštevati tudi estetski vidik. V šoli se otrok razvija in oblikuje mlado osebnost in tudi njegov estetski čut. Tudi otrok mora

živeti v takem okolju in prav iz teh razlogov smo se potrudili in šli v urejevanje okolice. To pa ni del samoprispevka, sredstva smo zbrali od drugod.

Točen obračun stroškov bomo objavili v skupnem gradivu ob zaključku šolskega leta, kot gradivo za podaljšanje samoprispevka.

Leto 1980 pa je preokretnica za drugo fazo in takrat bomo morali žirovci vse sile osredotočiti v skupen samoprispevek v okviru občine, da predvideno drugo fazo speljemo do konca.

Tudi s stališča občine smo sedaj mi prvi na vrsti, kajti vse šole v občini so že modernizirane, s potrebnimi kabineti za naravoslovno-tehnične predmete, ki bodo postali nujni za nemojen potek predmetnega pouka in celodnevno šolo.

Vsega tega pa mi še nimamo, zato pa imamo tudi možnosti, da to dosežemo, vendar le v okviru občinskega samoprispevka. Pri zbiranju sredstev za šolo bo sodelovala tudi interesna skupnost, ki je v prejšnjih letih prispevala 10 milij. starih din sredstev, v lanskem letu pa je svoj prispevek povečala. Republiška izobraževalna skupnost daje tudi možnosti kredita in možnosti imajo samo tisti, ki imajo samoprispevek.

Uredništvo:

Predlog je, da se obnovi tudi Partizan iz sredstev samoprispevka. Kaj bomo žirovci s tem pridobili in koliko bo to stalo?

Nekjo PODOBNIK:

Ko smo se začeli meniti o teh zadevah, smo dejansko upoštevali predvsem želje in interese vseh žirovcov, ko govorimo o tem, da nimamo nobenih prostorov, ne za športne organizacije, ne za druge namene. Jasno je, da nova telovadnica pokriva potrebe po športni dejavnosti, tu pa gre namreč za dvorano, ki bo obnovljena v večnamenski prostor (klubske dejavnosti, zbornice, predavanja, zabave s plesom in podobno).

Zaradi tega je bil osnovan tudi idejni osnutek, ustanovljen je bil gradbeni odbor, ki se je s tem začel ukvarjati. Idejni načrti so bili dani v delo dvema arhitektoma, končno nam je uspelo, da nam je arhitekt Balderman to izdelal.

Dom bi postopno obnovili v družbeni center.

In kako bo s sredstvi?

Ta obnovitev bi stala okrog 200 milijonov starih din. V izdelavi so že glavni projekti. Tudi Alpina bo predvidena skladišča izselila z novim letom.

Ob tem je treba vedeti, da bila sredstva sproti vlagana.

Investirali smo tudi v igrišče, ki je danes vredno kar 20 milijonov, ob tem da nas je takrat stala investicija štirikrat manj, seveda je bila tudi najemnina precej manjša.

Zato smo sredstva vložili tudi v kanalizacijo (4 milij.), kar je bilo nujno, če hočemo začeti z obnavljanjem. Sredstva so šla tudi za vzdrževanje in ostale stroške.

Za obnovitev morajo biti izpolnjeni tile pogoji:

1. rešeno lastništvo stavbe
2. izpraznitev doma
3. sredstva

Lastniki stavbe smo mi, izpraznjena bo z novim letom, problem so samo še sredstva.

Računamo, da se bo izražen interes pokazal v uspehu referenduma za samoprispevek.

Tako bi si Zirovci zgradili družbeni center, dejavnost

TVD Partizana pa bi se preselila v novo telovadnico.

Uredništvo:

Vhod na pokopališče tudi sodi v ta program. Kje bo ta vhod, kje predvideno parkirišče in spet, koliko denarja bo treba?

Viktor MAČEK:

Vhod na pokopališče ostane na istem mestu kot je. Nasuti in izpeljati bo potrebno cesto, nastal bi krožen obhod. Za mrliško vežo je določena lokacija višje, pri zidu pokopališča, ker je re-

publiška inšpekcija določila, da mora biti oddaljena več kot 40 m od hiš. Uredili bi tudi parkirni prostor.

Projekt že izdeluje projektni atelje v Ljubljani. V samoprispevek gremo, da uredimo cesto, parkirišče in dohod.

Krajevna skupnost je v ta namen že odkupila zemljišče. Potrebna sredstva bodo znašala okrog 100 milij. Če bi kaj ostalo, pa bo namenjeno za mrliško vežo.

Uredništvo:

Za uresničitev tega programa bo za samoprispevek to-

rej potreben referendum. Za kakšen odstotek gre in kdaj bodo občanom znani in predstavljeni vsi načrti?

Sola bo spet razstavila maketo. Organiziran bo skupni roditeljski sestanek, izdelali bomo tudi glasilo šole, kjer bo vse točno navedeno.

Skupno bodo razstavljeni načrti in ostale zadeve v zvezi z gradnjo in bodo vsi kra-jani lahko videli, kaj se pripravlja.

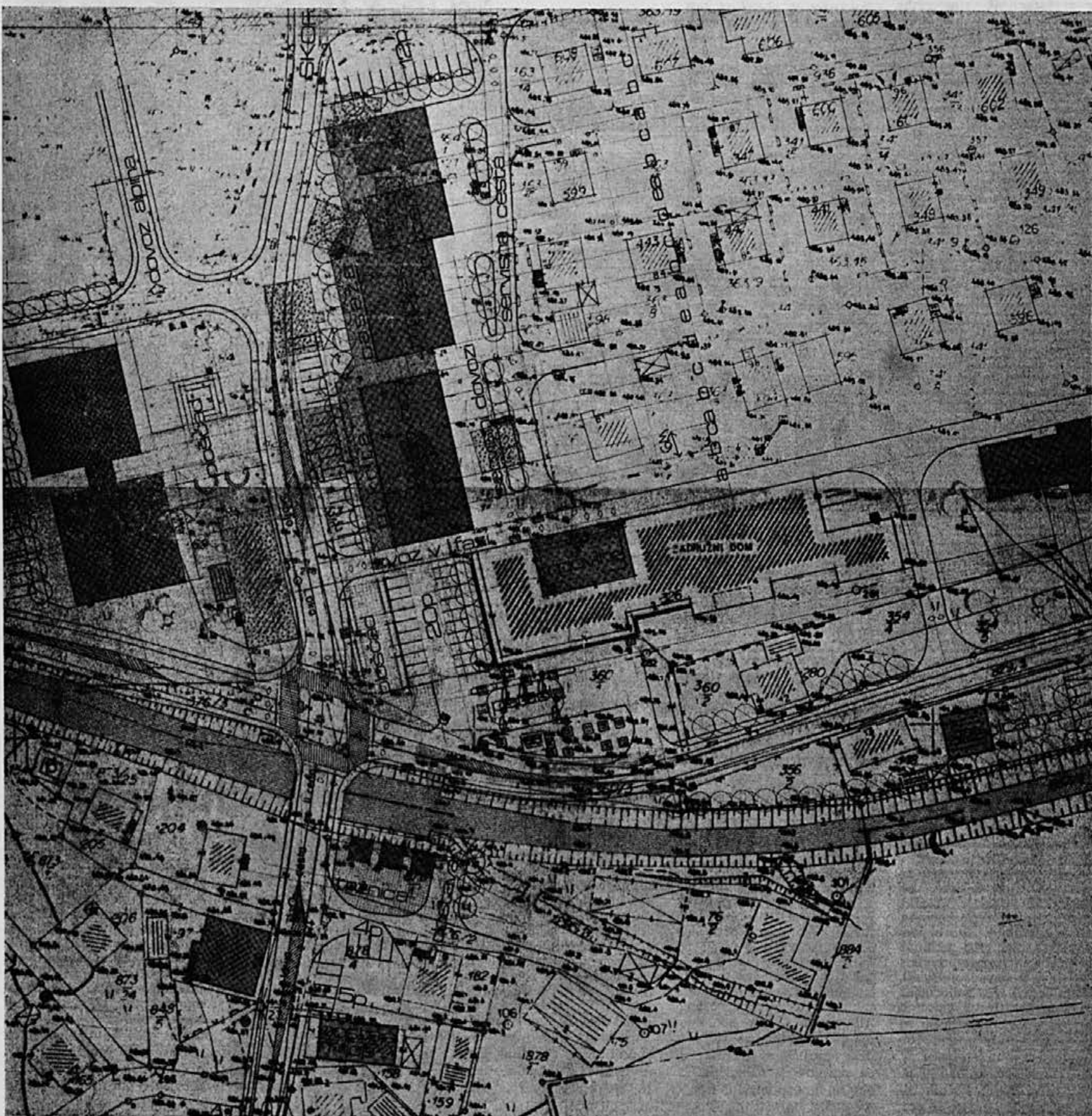
Samoprispevek bo v višini 2% od neto osebnih dohodkov zaposlenih. Kako bodo

sodelovali kmetje, upoko-jenci in drugi občani z nizkimi osebnimi dohodki, še ni dokončno rešeno. Načrti bodo predstavljeni v začetku decembra.

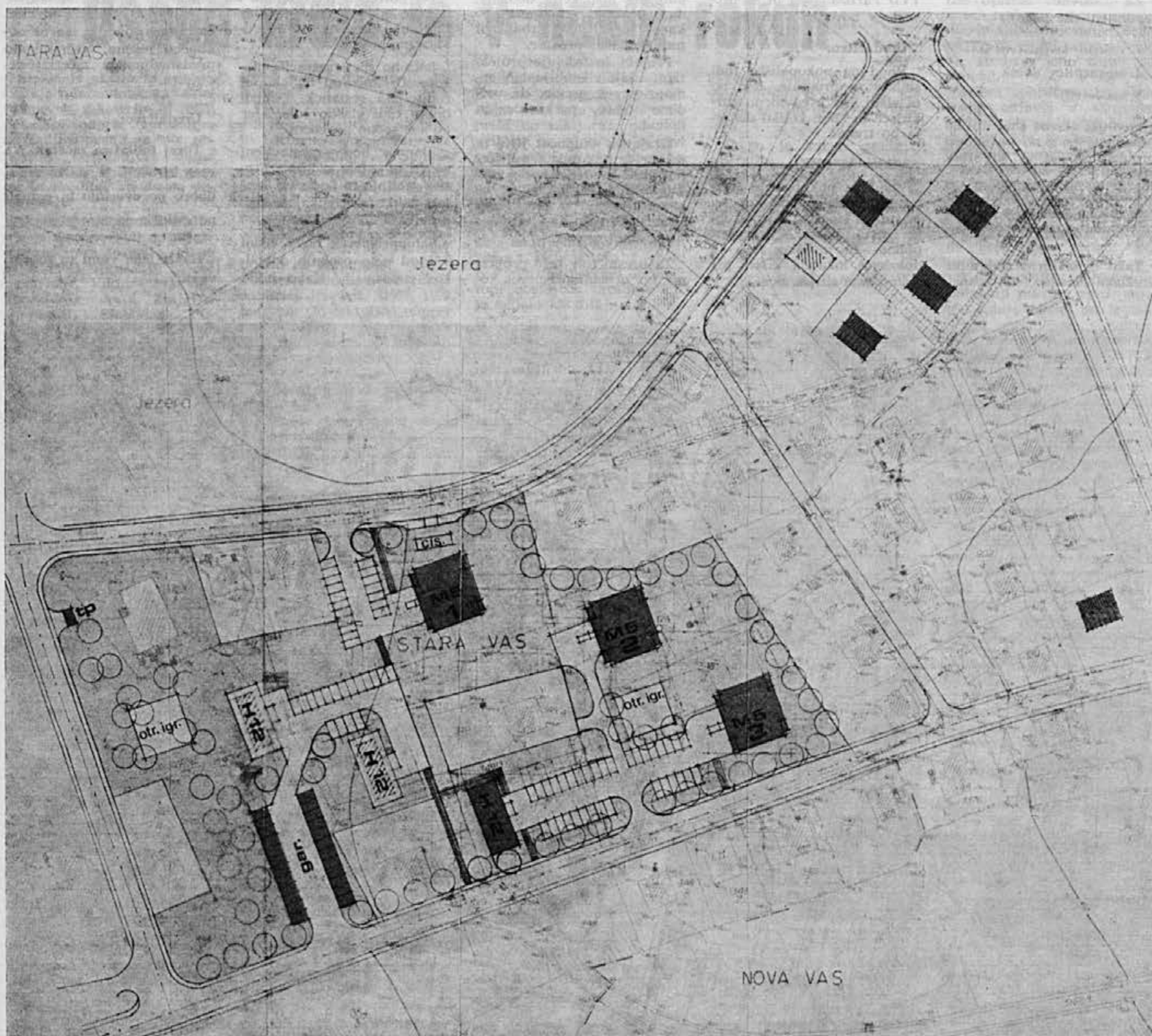
Uredništvo:

Torej toliko za začetek. Na vseh Zirovcih je, da se sedaj dobro pogovorimo in pametno odločimo.

Hvala lepa vsem za sodelo-vanje.

Predstavljamo vam načrt ureditve strogega centra Zirov, ki ga je pripravila posebna komisija pri krajevni skupnosti. Načrt pomeni prvi večji korak k smotrnemu koriščenju prostora.

Pred kratkim je oddelek za urbanizem SO s pomočjo organov krajevnne skupnosti organiziral razgovor o spremembi zazidalnega načrta v stanovanjski soseski S-8

Problematika mlečnih zob in ustna higiena

Mlečnih zob je dvajset, deset v zgornji in deset v spodnji čeljusti. V vsaki čeljusti so štirje sekalci, dva podočnika in štirje kočniki. Mlečni zobje so bolj podvrženi zobni gnilobi, zato bi moral otrok pri treh letih že prvič obiskati zobozdravnika. Ker se to ponavlja ne zgodi, imajo otroci zelo gnilo mlečno zobovje. Gnilih mlečnih zob ne smemo predčasno izdreti, ker vsak mlečni zob drži prostor za stalnega. V tem nehihienskem okolju izraste prvi stalni kočnik ali šestica. Šestica izraste še preden izpade kak mlečni zob. Prvi stalni kočnik ali šestica izraste na koncu vrste mleč-

nih zob. Ta dogodek tudi vestni starši prezrejo in kar je še bolj žalostno, imajo ta zob, ko ga vidijo, za mlečnik. Šestica izraste, ko je otrok star šest let. Niso pa redki primeri, da zraste prvi stalni kočnik že kmalu po petem letu starosti. Zaradi tega je treba, ko otrok izpolni peto leto starosti paziti, ali mu morebiti že ne izrašča šestica. Ali gre za šestico se lahko ugotovi s štetjem zob od sredine nazaj. Ker izrašča šestica navadno v nehihienskem okolju, mnogo mlečnih zob je namreč v starosti med petim in sedmim letom močno gnilih, postane hitro gnila tudi šestica. Zato je velikokrat po-

trebno kakšno šestico izpuliti že tedaj, ko otrok komaj hodi v prvi razred. Posledica je lahko nepravilen razvoj celotnega stalnega zobnega loka.

Pri otrocih sem opazila veliko motenj v položaju mlečnih zob, ki se pojavijo zaradi razvad kot so sesanje dude, prstov ali drugih predmetov. Te razvade povzroče odprt prostor (strokovno pravimo temu odprti griz) med spodnjimi in zgornjimi sekalci, zato ker prst ali denda potiska zgornje mlečne sekalce naprej, spodnje pa nazaj. Taka napaka se popravi samo od sebe kmalu potem, ko otroka odvadimo razvade.

Tudi v stalni zobni lok se ne prenaša, če otroka pravočasno odvadimo teh škodljivih razvad.

Se nekaj besed o pomembnosti ustne higieni in pravilnem čiščenju zob. Ustna higiena je nadvse važna za vzdrževanje zdravja zob in za preprečevanje ustnih bolezni. Zobne obloge, ki se pojavljajo v zanemarjenih ustih, so vzrok za nastanek zobne gnilobe. Pri ustni higieni je najvažnejše čiščenje zob. Zobe je potrebno čistiti trikrat dnevno. Razne raziskave so pokazale, da je dvakrat čiščenje zob tudi zadovoljivo, vendar se zobna gniloba pojavlja v manjšem obsegu pri

tistih ljudeh, ki si čistijo zobe trikrat dnevno (zjutraj, po kosilu in zvečer). Najvažnejše je čiščenje zob zvečer in zjutraj. Večina otrok si čisti zobe napačno in iz takega čiščenja izvira več škode kot koristi. Pri čiščenju zob je odločilna zobna ščetka in ne zobna pasta, kot nekateri mislijo. Zobe se mora čistiti tako, da se s ščetko podrgnemo tudi po dlesni, ker jo na ta način masiramo in utrjujemo. Najprej očistimo grizne ploskve zob, nato ploskve, ki gledajo proti licu in sicer s potegi pri zgornjih zobeh in s potegi navzgor pri spodnjih zobeh, torej vedno z dlesni na zob.

Na enak način očistimo tudi ploskve zob, ki gledajo proti jeziku. Tudi takrat velja pravilo: od dlesni na zob, zgoraj zobe od zgoraj navzdol, spodje pa od spodaj navzgor. Ni tudi vseeno kakšno zobno ščetko uporabljamo. Ščetke z najlonskimi ščetinami so zelo škodljive in to ne samo za dlesen, ampak tudi za zobe. Najboljše so zobne ščetke iz pravih ščetin (take ščetke imajo oznako »čista ščetina«).

Ščetine morajo biti razporejene v snope, ki omogočajo dobro čiščenje zob in tudi ščetke same. Po vsaki uporabi moramo ščetko temeljito sprati pod tekočo vodo in jo nato postaviti v kozarec s ščetinastim delom navzgor, ker se tako ščetka lahko posuši. Vsak družinski član mora imeti svojo ščetko in svoj kozarec.

dr. Pihler Stančič

Prijetno — če ne boli zob!

RAK NA MOŠKIH SPOLOVILIH

— Bolnikova usoda je odvisna predvsem od zgodnje diagnoze in pravilnega zdravljenja —

Janez KUHELJ*

Najbolj pogosten rak na moških spolovilih je rak na prostati (podmehurnice). Prostata leži pod mehurjem, oklepa sečnico in doseže v puberteti pod vplivom moških spolnih hormonov svojo normalno velikost. V starosti, ko se količina moških spolnih hormonov spreminja, se prostata poveča in pri tem lahko povzroča značilne težave pri puščanju seča. Govorimo o starostnem povečanju ali hipertrofiji prostate.

Rak na prostati je predvsem bolezen starejših let; po 60. letu starosti je med prvimi petimi najčeščimi rakavi obolenji pri moških. Bolezen poteka včasih tako skrito, da jo odkrijemo šele pri razteženju zaradi drugih bolezni umrlih moških ali pri operaciji starostno povečane prostate. V tem primeru je rakavo tkivo navadno vidno pod mikroskopom in ne povzroča nobenih težav. Ne vemo, koliko časa lahko bolezen ostane na tej stopnji; niti ne vemo, zakaj priče

ju, ki jih pogosto spremlja vnetje mehura, in bolečine v danki s težavami pri iztrebljanju. To lahko opozarja, da se rak vrašča v mehur in danko, ki ležita neposredno ob prostati. Niso pa nujna vsa ta znamenja, saj se bolezen včasih iz majhnega žarišča v prostati že kar kmalu razseje po telesu, predvsem v kosti, in povzroča revmatičnim bolečinam podobne težave. Pri razraščanju zasevkov pride do uničenja kostnega mozga, ki tvori krvne elemente. Posledica tega je propadanje in slabokrvnost. Če zasevek uniči dovolj kostnega tkiva, pride lahko že pri manjšem naporu do preloma kosti.

Bolnik, ki ima katerokoli od opisanih težav, mora takoj k zdravniku, ki bo z otipanjem prostate skozi danko in s krvnimi preiskavami sum potrdil ali ovrgel in po potrebi bolnika čimprej poslal na pregled k specialistu, ki se ukvarja s tem rakom. Le-ta napravi še dodatne preiskave, predvsem pa skuša dobiti tkivo s punkcijo ali z izrezom iz sumljivega mesta, ker je mikroskopska diagnoza edina zanesljiva.

Brž ko je sum na raka potrjen, moramo nemudoma pričeti ustrezno zdravljenje. Če gre za omejeno bulo, ki jo lahko odstranimo operativno, zadostuje temeljita operacija bule. Ker pa vemo, da je bolezen le redko omejena in se rada kmalu razseje po kosteh, je zdravljenje še bolj zanesljivo, če odstranimo tudi moda. Gre namreč za tumor, ki je v mnogih primerih v svoji rasti odvisen od moških spolnih hormonov. V primeru pa, kjer tumorja zaradi njegove obsežnosti ali oddaljenih zasevkov ne moremo več operirati, zdravimo raka na prostati z obsevanjem, kastracijo in uporabo ženskih spolnih hormonov. Prav tako zdravimo tudi večje zasevke. Manjše kostne metastaze pa si prizadevamo uničiti z vnašanjem

radioaktivnih snovi v zasevke.

Usoda bolnika z rakom na prostati je odvisna predvsem od zgodnje diagnoze in pravilnega zdravljenja. Zato moramo poznati zgoraj opisana znamenja; če jih opazimo, moramo čimprej poiskati zdravniško pomoč. Ta znamenja pogosto niso očitna; zdravnik naj bo tisti, ki naj jih kar najhitreje oceni. Omejenega raka na prostati z operacijo lahko popolnoma ozdravimo. Razširjene in razsejane oblike raka pa lahko več let uspešno zdravimo s hormoni in tako omogočimo bolnikom bolj ali manj normalno življenje.

Rak na modu, je manj pogosten kot rak na prostati. Je predvsem bolezen mlajših moških, najčešče v starosti od 20. do 45. leta.

Pravega vzroka za nastanek raka na modu tudi še ne poznamo. Pogosto se razvije v tistih modih, ki zastanejo v trebušni votlini. Ko otrok še raste v materinem telesu, se moda spuščajo iz trebušne votline v modnik, kjer so navadno ob rojstvu. V trebušni votlini pa se pod vplivom neustreznega okolja zaostalo moda rado rakavo spremeni. Zato dečku, pri katerem ob rojstvu ne najdemo v modniku obeh mod, spravimo z operacijo le-te v pravilni položaj, kar pomeni varnostni ukrep zoper raka.

Modi sta žlezi, ki sta na lahko dosegljivem mestu, tako da opazimo v njih že majhno oteklino. Bulg, ki sprva ne povzroča nobenih težav in je po navadi prvo znamenje rakave rasti, pogosto prikrije spremljajoče vnetje mod ali vodna kila, kar zavede včasih celo zdravnika v nepravilne diagnoze. Zato moramo takrat, ko se pojavi v modih bula, ki ni neposredna posledica poškodbe ali vnetja, vedno poiskati zdravniško pomoč. Bule v modu so pogosto rakavega izvora, zaradi česar ne smemo odlašati z operaci-

jo. Med samo operacijo izrežemo košček bule, ga pregledamo pod mikroskopom in tako brez nepotrebnega izgubljanja časa ugotovimo vrsto obolenja. Če gre za rakavo obolenje, mora moda odstraniti. Ker se rak lahko zaseje v bezgavke, obsevamo po operaciji z ionizirajočimi žarki celotno površje mezigovnic in bezgavk, skozi katere odteka mezza iz mod, ali pa ga operativno odstranimo. Ker je rak na modu zvečine zelo občutljiv za obsevanje, s takim zdravljenjem pri dovolj zgodaj odkriti bolzni bolnika lahko dokončno ozdravimo. Včasih pa je bolezen, ko pride bolnik na zdravljenje, že razsejana v oddaljenih organih, navadno v pljučih. Pri takih bolnikih je seveda prav malo upanja na ozdravitev, vendar pa bolezen lahko z obsevanjem zadržimo in bolniku tako lajšamo težave. V zadnjih letih pri teh bolnikih obsevalno zdravljenje uspešno dopolnjujemo s citostatiki. Bolniku dajemo ta zdravila, ki zaustavljajo rast rakavih celic. Zal pa citostatiki vplivajo tudi na zdrave celice in jih poškodujejo. Zato je zdravljenje težko in navadno uspemo bolezen zavreti le za nekaj mesecev.

Rak na moškem spolovilu je zelo redko obolenje, ki se pojavlja predvsem v starejših letih. Splošno mnenje je, da pospešuje bolezen neustrezna higiena. Pogostejše jo najdemo pri prirojenih zoženih kožicah na moškem spolovilu (fimoza). Narodi, pri katerih je obrezovanje otrok verski običaj, praktično te vrste raka ne poznajo. Obrezovanje namreč prepreči zastavljanje izločkov in omogoči lažje čiščenje moškega spolovila.

V začetku je rak spolnega uda neznatna ranica, ki se ne zaceli. Sčasoma se poveča ali pa se spremeni v bulo. Tako napredovana bolezen lahko povzroča težave pri puščanju vode in postopno razpadanje uda. V zrastleh se pojavljajo povečane trde bezgavke, ker se vanje zasejejo rakave celice.

Bolezen napreduje počasi. Spremembe, ki zaradi nje nastanejo, pa so dovolj jasne, da jih lahko vsak bolnik spozna. S pregledom izreznega koščka pod mikroskopom lahko raka tudi tu zanesljivo ugotovimo. Zdravljenje v začetku ni težko, saj navadno zadostuje temeljito rentgensko obsevanje. Še vedno pa najdemo bolnike, ki se sramujejo ali bojijo svoje bolezni in ne pridejo pravočasno k zdravniku. Tedaj pa je možno bolezen ozdraviti samo z operacijo, ki zahteva odstranitev uda in bezgavk v zrastleh. Oddaljeni zasevki so pri tej bolezni zelo redki; zato bolnik lahko upa, da bo ozdravel, če se seveda rak krajve ne razraste. Če bolezen pravočasno odkrijemo in jo ustrezno zdravimo in tako pozdravimo, se po navadi ne ponovi. Vendar pa morajo taki bolniki zaradi varnosti prihajati na občasne zdravniške preglede.

Z vsemi silami skrbimo za zdravo okolje!

ŠPORT

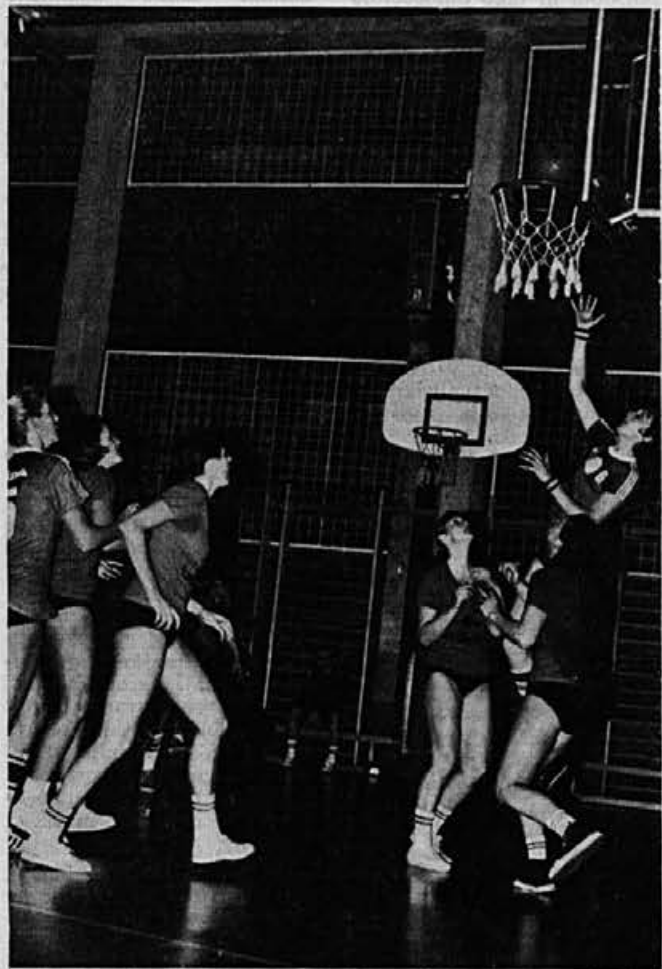
Polovica prvega dela tekmovanja žensk v I. ZKL — zahod je za nami, tako, da bi že lahko v nekaj besedah ocenili nastopanje ekipe Alpi — Gorenjska.

Na mnogih tekmah so se pokazale precejšnja nihanja v tempu igre, od odlične košarke v prvih minutah, do nerazumljivega padca v drugem delu. Kljub temu, da

seca, nastopala selekcija Gorenjske, ravno tako sestavljena iz igralcev KK Kladiivar, KK Jesenice in KK Lokainvest. Prav tako bo nastopila na republiškem prvenstvu za kadetinke selekcija Gorenjska, kjer tudi ni brez možnosti za visoko uvrstitev.

Finalne borbe mladink za naslov prvaka SRS pa so že za nami. Finalni turnir je bil v organizaciji KK Kladiivar odigran v telovadnici osnovne šole v Zireh, pod pokroviteljstvom podjetja Kladiivar. V zaključne boje so se uvrstile selekcije Maribora, Celja, Ljubljane in Gorenjske. Največ znanja in najboljšo igro je pokazala selekcija Gorenjske, ki je tako popolnoma zaslužno zasedla prvo mesto in osvojila pokal Košarkarske zveze Slovenije, pred selekcijo Ljubljane, Maribora in Celja ter si tako pridobila pravico sodelovanja na državnem prvenstvu.

Miha GOVEKAR

Ekipe Alpi — Gorenjska z Ježico ni imela prevelikih težav

Prva ugotovitev je, da je bila povsem na mestu poteza, da nastopa v tekmovanju selekcija in ne klubska ekipa. Vsi do sedaj doseženi rezultati so bili pričakovani, z malo več sreče, pa bi lahko imeli tudi kakšno točko več (Brest, Šibenik). Do konca tekmovanja so ostale še 4 tekme in sicer z Zadrom in Marlesom v gosteh ter Industrijskim in Puljanko doma. Če bi nam uspelo iz teh srečanj iztržiti vsaj 4 točke, bi bil zastavljen program za ta del tekmovanja izpolnjen.

Imjao igralke za seboj že veliko tekem, se pozna, da smo v takem rangi tekmovanja novinci, ter v veliki meri prav neizkušenost vpliva na igro. Pohvaliti je treba borbenost in prizadevnost tekmovalk na vsaki tekmi in želimo, da bo tako na ostalih tekmah. Tudi odziv občinstva je razveseljav, saj je precej laže igrati pred polno dvorano kot pred praznimi tribunami.

Ker je precej igralcev, ki so prej igrali v I. SKL — zahod izpadlo, iz ekipe, bo v super ligi SRS, ki starta konec me-

žirovci veljamo za zelo trmoglave in samovšečne ljudi. Nezaslišano se nam zdi, če nam kdo od sosedov drezne v katero od naših svetinj. Mednje sodi tudi naš jezik. Zato, ker smo težje razumljeni zunaj naših žirov, ga občasno zamenjamo z »lepšo« ljuubljanščino, gorenjščino ali katerim drugim narečjem, a bogvedaj, da bi si pomagali s pogovorno sloveščino. Kljub vsemu pa smo spretni v oponašanju sosednih Poljancev, Rovtarjev, da ne rečem Idrijcev.

Da nekaj te samovšečnosti in romantične navezanosti na žirovce ostane tudi pri tistih, ki živijo in delajo zunaj žirov, dokazuje tudi rubrika »naši rojaki«. Kdo od bralcev še ni imel priliko poslušati kakega nedeljskega žirovca, ki mu je razlagal kaj da bi se dalo narediti iz enkratne »Stare šole«, da bi bilo najboljše stari del žirov spremeniti v muzej; kakšni tujki so v gorenjski krajini zadružni dom, šola, cerkev, kvadratasta tovarna itd; kakšna zarukanost, estetsko neosveščenost, cankarjansko šentflorjanščino zganjamo z naivci, slikarskih genijev jutrišnjega dne pa ne razumemo; zgradili bi bojda lahko edinstvene športne centre, kegljišče, bazen, sisteme žičnic; nikakršnih problemov menda ni za zgraditev modernih cest na vse štiri strani, in še bi lahko našteval. Edina ovira so menda vodilni ljudje po žirovskih delovnih organizacijah, ki naj bi zagotovili nekaj stotilijonov, pritisnili na prave kljuge, se obrnili na tega ali onega vplivnega rojaka in raj bi bil zagotovljen. O sanca simplicitas! Po vsem tem bi človek mislil takole: materialnega blagostanja nam res ne morejo prinesiti, samohvale jim človek ne more zameriti, posebno še, ker praviloma niso gluhi za drobne usluge svojih rojakov, zato pa bodo poskrbeli, da se bo o žirov govorilo in pisalo. Glede na to, da si mnogi od njih na raznih ustanovah prosto izbirajo delovne naloge, da so pisali diplomske, seminarske, magistrske in še ne vem kakšne naloge, bi človek sodil, da je o naši pokrajini, našem jeziku, zgodovini, gospodarskem razvoju, vse znano. Morda tudi je, a meni je znano le pisanje. I. Žakelj o razvoju ljudske oblasti na žirovskem, izredno kvalitetno delo Janeza Žaklja: Prirodno geografska podoba žirovske kotlinice, zapis, ki se menda letos ne bo nadaljeval v Loških razgledih ter prispevek Marije Stanonikove o žirovski šoli, ki bi bil našim žirovcem, ki so pisali etnološko (narodopisno). Znani so mi tudi nekateri teksti dr. Ivana Sedeja, ki govorijo o ljudski umetnosti in značilnosti žirovske arhitekture. Obstoja pa tudi urbanistični načrt žirov Danila Oblaka, ki pa meni in verjetno širši žirovski javnosti ni poznan.

K pisanju pa me je vzpodbudil prispevek Marije Stanonikove: Govor žirovske kotline in njenega obrobja, objavljen v septembrski slavistični reviji. Prav gotovo bo študija deležna pozornosti strokovne javnosti, nam pa ostane, da ponovno poudarimo naslednje: Stanonikova je ena redkih, ki se ob svojem delu loteva tudi žirovščine (v širšem pomenu besede). Zgodi se ji celo, da ji ob raznih prilikah žirovci podtaknemo kakšno kukavičje jajce (Zbornik ob 30-letnici godbe), a v pisanju vseeno vztraja. Mnogim se zdi, da so njeni etnološki zapisi premalo socialno kritični. Gotovo pa je, da bodo prav njeni zapisi dober temelj za sociološko, ekonomsko-politično študijo o dinamičnih zadnjih sedemdesetih letih naših žirov. Upam, da bo tovarišica nadaljevala s študijem našega dialekta ter v nadaljnjih razglabljanjih proučila vplive sosednjih narečij na naš govor, raziskala vpliv kolonizacij, zapisala karakteristične besedne in stavčne tvorbe, analizirala vpliv sodobnih občil na spreminjanje dialekta itd. ter nam tako omogočila globlje spoznanje samega sebe. Skrajni čas pa je, da bi Stanonikova našla posnemalce med našimi rojaki, ki morejo, da ne rečem morajo, seči po peresu. Saj veste, da hribovci sodimo kravo po vimenu in ne po rogeh.

Viktor ŽAKELJ

»DELO ŽIVLJENJE« je glasilo ALPINE, tovarne obutve žirov, Stara vas 23 — n. sol. o., ki ima v svoji sestavi TOZD Obutev žirov, TOZD Obutev Gorenja vas, TOZD Plastika žirov, TOZD Maloprodaja in Delovno skupnost skupnih služb. Ureja ga uredniški odbor:

Ivan Capuder
Martina Gregorač
Majda Jesenko
Vladimir Pivk
Janez Smeh
Alfonz Zajec
Anuška Kavčič — tehnični urednik
Nekjo Podobnik — odgovorni urednik

Izhaja mesečno, naklada 1700 izvodov.

Fotografije: Franc Jesenko

Tisk: Gorenjski tisk, Kranj

PRAVILNA RESITEV KRIZANKE IZ PREJŠNJE STEVILKE

ROJSTNI DAN REPUBLIKE, KAZEN, IRENTA, ANILIN, KRAMOLC, JORDAN, KEKEC, IGO, ARTEMIS, OAZA, AVRORA, JN, VIBA, L, NRAVI, MIG, CAL, NAV, OKO, METESA, EMET, LANGUS, AREST V, EGO, NAIRN, R, Z, BA, ZNACAJA, JAHOB, BOR, ATLANT, FARSA, OBER, K, SANJE, OL, ETNOLOGIJA, ELO, MASON, GATT, SEV, DESTILATOR, ASARI, TK, ANTIKA, ASTOR, RAB, IA.

IZID ZREBANJA NAGRADNE KRIZANKE

1. nagrada 150.— din IRENA ŽAKELJ
2. nagrada 100.— din IVANKA KAVČIČ
3. nagrada 50.— din FRANCIŠKA TRČEK

Ob otvoritvi razstave likovnih del Vinka Podobnika